

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests

Juridisko personu un nevalstisko organizāciju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riski

RĪGA

2019

SATURS

1. Kopsavilkums	3
2. Juridisko personu riski	5
2.1. JP risku raksturojums	5
2.2. JP raksturojums	7
2.3. Finanšu plūsmas analīze.....	8
2.4. Patieso labumu guvēju atklāšanas prasības	9
3. Nevalstisko organizāciju riski.....	10
3.1. NVO risku raksturojums	10
3.2. NVO raksturojums	11
3.3. NVO uzraudzība un kontrole	12
3.4. Finanšu plūsmas analīze.....	12
3.5. Patieso labumu guvēju atklāšanas prasības	14
1. PIELIKUMS Saīsinājumi un terminoloģija.....	15
2. PIELIKUMS Tabulas un attēli	16
3. PIELIKUMS Ziņojumā izmantotie valstu saraksti.....	23
4. PIELIKUMS Izmantotie informācijas avoti.....	26

1. Kopsavilkums

- 1.1. 2018. gada 23. augustā publicēts Moneyval ziņojums kurā novērtēta Latvijas NILLTF novēršanas sistēmas efektivitāte. Tajā analizēti Latvijā spēkā esošie normatīvie akti un prakse NILLTF novēršanā saskaņā ar FATF 40 rekomendācijām. Moneyval ziņojumā tika konstatētas nepilnības JP un NVO NILLTF risku izpratnē un to novēršanā, tādēļ šī ziņojuma "Juridisko personu un nevalstisko organizāciju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riski" mērķis ir identificēt un analizēt šajos sektoros pastāvošos NILLTF riskus kā arī novērtēt, kādi pasākumi jau tiek veikti vai būtu veicami konstatēto risku mazināšanai, tai skaitā, īstenojot Moneyval ziņojumā ietvertās rekomendācijas.
- 1.2. Atbilstoši NRA atzīts, ka virkne Latvijas JP, kā arī ārvalstu JP, tiek izmantotas NILLTF shēmās. Moneyval rekomendācijās attiecībā uz JP PLG informācijas iegūšanu visā JP darbības laikā un pieejamību UR reģistros norādīts, ka atbilstoši NRA, uzmanība pievēršama SIA un īpaši SIA, kuru dalībnieki ir ārvalsts JP. Tāpat Moneyval ziņojumā norādīts, ka īpaši vērtējami JP izveides, vadības un darbības nodrošināšanā iesaistīto pakalpojumu sniedzēju radītie NILLTF riski.
- 1.3. Saskaņā ar FATF 24. un 25. rekomendāciju valstīm jāveic pasākumi, lai novērstu JP ļaunprātīgu izmantošanu NILL vai TF, t.sk. valstīm ir jānodrošina:
  - 1.3.1. pietiekama, precīza un savlaicīga informācija par JP patiesajiem īpašniekiem un kontrolētājiem, un iespējas kompetentajām iestādēm šai informācijai savlaicīgi piekļūt. Valstīs, kurās ir JP, kas var emitēt uzrādītāja akcijas vai uzrādītāja akciju garantijas, vai kas pieļauj nominālo akcionāru vai direktoru iecelšanu, ir īpaši svarīgi nodrošināt minētās informācijas atbilstību un pieejamību, lai nodrošinātu, ka šādas JP netiek izmantotas NILL vai TF.
  - 1.3.2. pasākumi, lai atvieglotu piekļuvi finanšu iestāžu un NNDP faktiskajām īpašumtiesībām un kontroles informācijai.
  - 1.3.3. pietiekama, precīza un savlaicīga informācija par trasiem, tostarp informācija par norēķinu veicējiem, pilnvarniekiem un saņēmējiem, un iespējas kompetentajām iestādēm šai informācijai savlaicīgi piekļūt.
  - 1.3.4. pasākumi, lai atvieglotu finanšu iestāžu un NNDP piekļuvi faktiskajām īpašumtiesībām un kontroles informācijai.
- 1.4. Atbilstoši Moneyval ziņojumā sniegtajām rekomendācijām Latvijā arī ir jāidentificē augsta riska NVO atbilstoši FATF NVO definīcijai un periodiski jāveic NVO risku vērtējums, kā arī ir jāizglīto NVO sektors par NILLTF riskiem. Ir jāvērtē normatīvie akti un procedūras, kas nosaka NVO sektora izveidi un uzraudzību.
- 1.5. FATF 8. rekomendācija paredz valstīm pienākumu pārskatīt to normatīvo aktu un regulējumu atbilstību attiecībā uz organizācijām, kas var tikt ļaunprātīgi izmantotas TF nolūkos. Bezpeļņas organizācijas ir īpaši neaizsargātas, un valstīm ir jāīsteno riskiem proporcionāli pasākumi, lai aizsargātu NVO no izmantošanas TF nolūkos, proti, ir jānodrošina, ka:
  - 1.5.1. tās neizmanto teroristu organizācijas, kas uzdodas par likumīgām organizācijām;
  - 1.5.2. NVO neizmanto TF, tostarp ar nolūku izvairīties no aktīvu iesaldēšanas pasākumiem;
  - 1.5.3. tās neizmanto, lai slēptu vai maskētu likumīgiem mērķiem paredzētu līdzekļu slepenu novirzīšanu teroristu organizācijām.
- 1.6. Lai novērtētu JP, t.sk. NVO, ievainojamību NILLTF sistēmā, pamatojoties uz FATF rekomendācijām, metodoloģiju un ņemot vērā statistiku 2017., 2018. gadā par JP un NVO darbību, kā arī Moneyval ziņojumā ietvertās rekomendācijas Latvijas NILLTFN sistēmas uzlabošanai, sagatavots šis ziņojums.
- 1.7. Ziņojumā ir identificēti un izvērtēti JP un NVO (t.sk. gan Latvijas rezidenti, gan nerezidenti, kas darbības veic Latvijā) NILLTF draudi, ievainojamība, NILLTF risku līmenis, kā arī raksturotas sekas, ko rada pastāvošie riski. JP un NVO tika pētīti pamatojoties uz šādu aspektu izvērtējamu: sektora raksturojums un juridiskais ietvars (t.sk. subjektu skaits, veids, darbības jomas); uzraudzība; finanšu plūsma; dalībnieki/akcionāri (legālie īpašnieki) un PLG.
- 1.8. Ziņojuma JP sadaļā analizēta informācija par JP (gan Latvijas rezidentiem, gan nerezidentiem) – kapitālsabiedrībām (SIA un AS), jo to skaits Latvijā aptver visplašāko JP loku (skatīt Tabulu Nr. 1), līdzekļu aprīte tautsaimniecībā ir vislielākā (skatīt Tabulu Nr. 2), kā arī par tām saņemti visvairāk ziņojumu par aizdomīgiem (skatīt Tabulu Nr. 3) un neparastiem (skatīt Tabulu Nr. 4) darījumiem. Tāpat padziļināti vērtētas JP nerezidenti, kas darbojas Latvijā.
- 1.9. Ziņojumā analizēta VID, UR, KD, FKTK, Finanšu nozares asociācijas, tiesībaizsardzības iestāžu sniegtā informācija un statistikas dati. Ņemta vērā arī NRA iekļautā informācija, kā arī citu valstu līdzīgos pētījumos pieejamie dati, kā arī FATF ziņojumi un citi dokumenti, kas saistīti ar pētāmo tēmu.
- 1.10. Viens no NILL veidiem ir saimniecisku darījumu imitācija. Imitējot saimnieciskos darījumus tiek radīts priekšstats, ka saimnieciskās darbības rezultātā rodas peļņa (ienākumi), kura pēc tam tiek uzrādīta kā "legāli" ienākumi. Lai realizētu šo legalizācijas shēmu, tiek izmantotas JP. JP veida (juridiskās formas) izvēle atkarīga no iespējas slēpt līdzekļu patieso izcelsmi, kā arī slēpt (maskēt) PLG un nepiesaistīt par NILLTF novēršanu atbildīgo institūciju uzmanību. Apzinot šos risku veicinošos faktorus ir iespējams identificēt JP, kuras ir visvairāk pakļautas NILLTF riskam.

- 1.11. JP loks Latvijā, atbilstoši FATF metodoloģijā¹ norādītajam, aptver kapitālsabiedrības (SIA, AS, Eiropas komercsabiedrības), komandīrsabiedrības, nodibinājumus un citas JP (pilnsabiedrības, kooperatīvās sabiedrības, biedrības, nodibinājumus, reliģiskās organizācijas, to iestādes, politiskās partijas). Biedrību, nodibinājumu, reliģisko organizāciju, to iestāžu, politisko partiju NILLTF risku, ievainojamības un radīto draudu novērtējums ietverts NVO sadaļā. Savukārt, individuālie uzņēmumi, zemnieku, zvejnieku saimniecības, lai arī iegūst JP tiesības ar brīdi, kad tiek reģistrētas UR, tomēr atbilstoši definīcijai ir tiesību subjekti, kas izveidoti vienas fiziskās personas īpašuma organizēšanai. Proti, tiem nav no fiziskās personas nodalītas mantas. Attiecīgi atbilstoši arī FATF vadlīnijās² ietvertajai definīcijai tās nav uzskatāmas par JP. Līdz ar to tās nav analizējamas NILLTF risku kontekstā.
- 1.12. Viena no konstatētajām riska pazīmēm ir JP konta neregulāra izmantošana. UR veic ekonomiski neaktīvo kapitālsabiedrību izslēgšana no UR vienkāršotās likvidācijas kārtībā. Tas uzlabo kopējo UR ekosistēmu, kā arī uzņēmējdarbības vidi Latvijā, mazinot negodprātīgo komersantu darbības radītos riskus. Turklāt UR sadarbībā ar VID veic virkni pasākumu, lai apkarotu nodokļu krāpniecības shēmu darbību, kā arī fiktīvu kapitālsabiedrību dibināšanu, tādējādi mazinot gan riskus nodokļu jomā, gan arī NILLTF JP riskus. Tāpat norādāms, ka vienpusēji no paša UR puses NILLTF risku mazināšana netiek veikta. Līdz ar grozījumu spēkā stāšanos NILLTFNL no 01.07.2019. UR reģistrācijā piemēros riskos balstīto pieeju, proti, papildus vispārīgajām reģistrācijas prasībām vērtēs arī NILLTF riskus un nepieciešamības gadījumā ziņos KD.
- 1.13. Nodrošinot nepieciešamo pārmaiņu vadību Latvijas finanšu sektorā, 09.05.2018. stājās spēkā grozījumi NILLTFNL, paredzot pienākumu finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem Latvijā 60 dienu laikā pārtraukt sadarbību ar uzņēmumiem, kas vienlaikus atbilst divām čaulas veidojumu pazīmēm³. Lai arī čaulas veidojumi JP nerezidentu skaita īpatsvars kredītiestādēs ir krietni samazinājies, tomēr, kā liecina FKTK sniegtā informācija, 2018. gadā kredītiestāžu nerezidentu aktivitāte tomēr vēl joprojām ir vēra ģemama. Pastāv risks, ka čaulas kompānijas ir pārreģistrējušās citās jurisdikcijās, bet turpina izmantot Latvijas finanšu sistēmu.
- 1.14. 2017. gada 1. decembrī stājās spēkā grozījumi NILLTFNL, kas noteica pienākumu JP atklāt to PLG UR.⁴ Šīs prasības mērķis ir ierobežot NILLTF un nodrošināt pareizas, adekvātas un savlaicīgi aktualizētas informācijas pieejamību par JP PLG, vairojot uzticamību to veiktajiem darījumiem. 31.12.2017. tikai 0.95% no UR reģistrētajām JP bija reģistrējuši savu PLG, bet uz 31.12.2018. jau 80% JP bija paziņojušas PLG.⁵ Savukārt tieši SIA un AS segmentā atklāto PLG skaits attiecīgi – 1% (uz 31.12.2017.) un 95% (31.12.2018.). Norādāms, ka tām SIA un AS, kas nav atklājušas PLG 2019. gada jūlijā tiks uzskaita likvidācijas procedūra (skatīt Tabulu Nr. 9).
- 1.15. JP sektorā augsti NILLTF riski ir saistīti ar nomināldirektoru (fiktīvu direktoru) un fiktīvu īpašnieku izmantošanu, lai uz slepenu vienošanos pamata slēptu PLG. UR šobrīd nav iespējas pārliecināties par iesniegtās informācijas par PLG atbilstību gadījumos, kuros informācija par PLG, SIA dalībniekiem u.c. personām, to īpašumtiesībām, īstenotās kontroles pamatotību, sniedzas ārpus Latvijas robežām. Proti, PLG identifikācija un korekta īstenotās kontroles pārbaude iespējama, ja tā jāveic nacionālā līmenī. Grozījumi NILLTFNL, kas stāties spēkā 01.07.2019. paredz UR tiesības pieprasīt visus nepieciešamos dokumentus, lai pārliecinātos arī par informācijas atbilstību ārpus Latvijas robežām, kas risku mazinās. Taču kopumā, ņemot vērā nerezidentu skaitu – risks ir augsts.
- 1.16. UR ar JP saskaras vidēji 3 – 4 reizes visā JP darbības laikā. Sākotnēji to reģistrējot, aptuveni vienu reizi JP darbības laikā reģistrējot izmaiņas tās valdē, adresē vai citās ierakstāmajās ziņās un izslēdzot JP no UR reģistriem. Līdz ar to PLG informācijas aktualizācijas prasību izpildes uzraudzība UR darbību ietvaros ir ierobežota, lai arī tiek prasīts obligāti aktualizēt ziņas par PLG mainoties SIA dalībniekiem vai SIA, AS valdei. Taču jebkurā gadījumā risks, ka netiks izsekots nepieciešamībai ziņas aktualizēt ir augsts. Savukārt, NILLTFNL 3. pantā noteiktie subjekti ar JP tās darbības laikā saskaras ievērojami biežāk, piemēram, tai veicot darījumus. Līdz ar to, UR un NILLTFNL subjektu savstarpējā sadarbība ir izšķiroša aktuālas informācijas par PLG nodrošināšanai. Minētais risks jau tiks mazināts, paredzot NILLTFNL subjektiem pienākumu ziņot UR, līdz ar grozījumu NILLTFNL apstiprināšanu Saeimā.⁶
- 1.17. Pamatojoties uz kontu reģistrā pieejamo informāciju uz 31.12.2017. 73% JP nerezidentu rezidences valstis ir zemu nodokļu vai beznodokļu valstis un teritorijas, bet uz 31.12.2018. šādu JP bija tikai 1%. Šāds skaita samazinājums daļēji saistāms ar izmaiņām MK noteikumos par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām.
- 1.18. Saskaņā ar FATF standartiem NVO galvenokārt raksturīgi TF riski, kur atšķirībā no NILL riskiem līdzekļu izcelsme var būt legāla (piemēram ziedojumi) un tāpēc nerodas nepieciešamība tos legalizēt, imitējot saimniecisko darbību. FATF ir formulējis NVO definīciju, kas ir balstīta uz darbībām un iezīmēm, kas raksturīgas tādām organizācijām, kas pakļautas augstam TF riskam. Tomēr jāņem vērā, ka katrā valstī augsta riska NVO var būt arī citas NVO, piemēram, kurās ir liels naudas apgrozījums, kuru darbība saistīta ar ārvalstīm u.tml.
- 1.19. Veicot NVO izvērtēšanu, tika definētas augsta riska NVO, kas atbilst FATF NVO definīcijai, t.i. reliģiskās organizācijas, labdarības organizācijas, organizācijas, kas nodarbojas ar sociālo palīdzību, izmitināšanas

¹ FATF Methodology for assessing technical compliance with the FATF recommendations and the effectiveness of AML/CFT systems, 66. lpp (<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/FATF%20Methodology%2022%20Feb%202013.pdf>).

² FATF Methodology for assessing technical compliance with the FATF recommendations and the effectiveness of AML/CFT systems, 12. lpp (<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Guidance-transparency-beneficial-ownership.pdf>).

³ NILLTFNL, Latvijas Vēstnesis, 116 (3900), 30.07.2008.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 16, 28.08.2008. – atbilstoši 1. panta 15.1. punkta "a" un "b" apakšpunktā noteiktajām pazīmēm.

⁴ NILLTFNL, Latvijas Vēstnesis, 116 (3900), 30.07.2008.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 16, 28.08.2008. – 18.² pants

⁵ Tai skaitā PLG pēc noklusējuma, neiesniedzot citu informāciju līdz 01.03.2018. (NILLTFNL 18.2. panta ceturtnā un piektā daļa) atklājušas 114 692 JP un atsevišķā kārtībā 30 602 JP.

⁶ NILLTFNL grozījumi 3. galīgajā lasījumā tika apstiprināti Saeimā 13.06.2019. Attiecīgie grozījumi NILLTFNL stājās spēkā 01.07.2019.

jautājumiem, veselības aprūpi, izglītību, pārstāvniecību vai citu "labu darbu" ("good works").⁷ Pētījuma ietvaros padziļināti tika pētītas SLO statusu ieguvušās NVO, kā arī NVO, kas kā darbības veidu norādījušas FATF NVO definīcijai atbilstošu darbības jomu. Papildus augsta riska kopā tika iekļautas arī NVO, kas nav norādījušas konkrētu nodarbošanās veidu⁸ vai kā darbības veidu norādījušas "Citur neklasificēta biedrība vai nodibinājums"⁹ (skatīt Tabulu Nr. 6).

- 1.20. Pētījuma rezultātā secināts, ka kompetentās iestādes neuztur un nevar sniegt statistiku (vai statistikas apkopošanā jāiegulda liels manuāls darbs) par NVO sektoru FATF definīcijai atbilstošā NVO sadalījumā. Statistikas apstrādes procesu sarežģī arī tas, ka informācija par NVO mēdz būt grūtāk apstrādājamā formātā (piemēram vēsturiski iesniegtie NVO gada pārskati), līdz ar to šī informācija nereti jāievada sistēmā manuāli.
- 1.21. Augsta riska NVO definēšanas procesu būtiski apgrūtina fakts, ka obligāta darbības jomas pieteikšana reģistrācijai noteikta tikai darba devēju organizācijām un arodbiedrībām, atbilstoši Darba devēju organizāciju un to apvienību likumam un Arodbiedrību likumam. Vairāk nekā 80% NVO nav norādījušas darbības veidu. Papildus tām NVO, kas klasificētas kā augsta riska NVO atbilstoši FATF definīcijai, par augsta riska NVO uzskatāmas arī NVO, kas nav norādījušas nodarbošanās veidu, līdz ar to būtiski paplašinās augsta riska NVO loks (skatīt Tabulu Nr. 6).
- 1.22. Lai arī NVO arī ir pienākums atklāt PLG, tomēr pētījuma veikšanas laikā secināts, ka mazāk nekā 10% NVO atklājuši PLG. Tas daļēji saistīts ar NVO vājo izpratni par NILLTFN prasībām, kā arī NVO sektora PLG atklāšanas būtība kopumā ir atšķirīga un NVO sektoram neierasta, iepretim komercsabiedrībām, jo NVO nav ierastā īpašnieku statusa un būtības, atbilstoši, kurai identificēt personas vai personu, kas īsteno kontroli.
- 1.23. Lai arī NVO savas darbības specifikas dēļ biežāk var tikt iesaistīti TF darbībās, tomēr nevar izslēgt NVO iesaisti arī NILL darbībās un nodokļu apiešanas shēmās. Pamatojoties uz KD saņemtajiem ziņojumiem par aizdomīgiem un neparastiem darījumiem, ir ierosinātas lietas pamatojoties uz Krimināllikuma 218. panta otrās daļas "Izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas" kā arī uz 195. panta trešās daļas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana".
- 1.24. LR normatīvie akti neparedz NVO pienākumu sniegt atskaites VID par to, kādā veidā tiek saņemti ziedojumi – skaidrā naudā vai ar pārskaitījumu. 2017. un 2018. gadā darījumi NVO kontos notikuši galvenokārt Latvijas robežās un nav konstatēti darījumi, kuros iesaistītas personas no valstīm, kurās notiek militārie konflikti vai šādu valstu kaimiņvalstis, tomēr jāņem vērā, ka TF shēmas tiek īstenotas globālā mērogā, tādēļ jebkuras valsts finanšu sistēma var tikt izmantota TF paredzētu līdzekļu virzīšanai.

2. Juridisko personu riski

2.1. JP risku raksturojums

- 2.1.1. JP piemīt augsta NILLTF ievainojamība un iespējamība JP izmantot, lai slēptu līdzekļu izcelsmi maskētu PLG, kā arī nepiesaistītu ar NILLTF uzraudzību un novēršanu atbildīgo institūciju uzmanību. JP izmantošanu NILLTF darbību veikšanai veicina:
- 2.1.2. **JP reģistrācijas procesa ietvaros veikto pārbaudu veikšanai nepieciešamās informācijas nepieejamība.** Lai pārliecinātos par reģistrācijai iesniegtās PLG informācijas ticamību, būtiski, lai UR būtu tiesības iegūt pārbaudēm nepieciešamo informāciju. Šobrīd pārbaudes adekvātas, pareizas un savlaicīgi aktualizētas informācijas nodrošināšanai tiek veiktas tiktāl, cik informācija pieejama nacionālā līmenī, taču atsevišķos gadījumos nepieciešamā informācija nav pieejama un tie attiecīgi vērtējami kā augstāka riska. Nepietiekamas informācijas, tās apmaiņas prasības konstatējamās sekojošos sektoros:
  - 2.1.2.1. Informācija par akciju sabiedrību akcionāriem. SIA legālo īpašnieku – dalībnieku informācija tiek iesniegta UR un ir publiski pieejama. Dalībnieku informācija tiek izmantota nodokļu risku kontroļu sistēmās sadarbojoties VID un UR un to būs iespējams izmantot arī UR, ieviešot uz riskiem balstītu pieeju no 01.07.2019. Savukārt, informācija par AS akcionāriem, izņemot regulētajā tirgū iekļautās AS, nav publiski pieejama. Protams, gadījumā, ja akcionāri ir arī PLG, tad attiecīgā informācija tiek reģistrēta UR, taču analizēt akcionāru informāciju risku kontroles sistēmu ietvaros vai pārbaudīt to PLG reģistrācijas procesa ietvaros UR, nav iespējams.¹⁰ Tāpat būtu turpināmi iesāktie procesi pieejamības akcionāru informācijai nodrošināšanā.

⁷FATF Best Practices on Combating the Abuse of Non-Profit Organisations, Recommendation 8, 7. lpp (<https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>).

⁸ Saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 15. panta pirmās daļas trešo punktu viena no biedrību un nodibinājumu reģistrā ierakstāmajām ziņām ir biedrības vai nodibinājuma mērķis, kā arī darbības jomu atbilstoši MK noteiktajai klasifikācijai, ja biedrība vai nodibinājums darbības jomu piesaka ierakstīšanai vai tās ierakstīšanu paredz likums. Ievērojot minēto, biedrībai un nodibinājumam darbības joma obligāti jāpiesaka tad, ja to īpaši paredz likums. Obligāta darbības jomas pieteikšana reģistrācijai noteikta tikai darba devēju organizācijām un arodbiedrībām, atbilstoši Darba devēju organizāciju un to apvienību likumam un Arodbiedrību likumam.

⁹ MK noteikumi Nr. 779 Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi. Latvijas Vēstnesis, 252 (5570), 28.12.2015.

¹⁰ Minētais risks tiks mazināts, paredzot tiesības UR attiecīgo informāciju pieprasīt, līdz ar grozījumu NILLTFNL apstiprināšanu Saeimā (NILLTFNL grozījumi 3.galīgajā lasījumā tika apstiprināti Saeimā 13.06.2019. Attiecīgie grozījumi NILLTFNL stājas spēkā 01.07.2019.)

- 2.1.2.2. PLG, kuri ir nerezidenti, identificējošā informācija un ārpus Latvijas robežām īstenotās kontroles dokumentārais pamatojums. UR šobrīd ir iespējas pārliecināties par iesniegtās informācijas ticamību, tiktāl, cik iespējams to izdarīt nacionālajā līmenī pieejamajos reģistros. Gadījumos, kad informācija saistīta ar ārvalsts elementiem, UR rīcībā attiecīgās informācijas nav.¹¹
- 2.1.2.3. UR ar JP saskaras vidēji 3 – 4 reizes visā JP darbības laikā. Sākotnēji to reģistrējot, aptuveni vienu reizi JP darbības laikā reģistrējot izmaiņas tās valdē, adresē vai citās ierakstāmajās ziņās un izslēdzot JP no UR reģistriem. Līdz ar to, PLG informācijas aktualizācijas prasību izpildes uzraudzība, UR darbību ietvaros ir ierobežota. Jau šobrīd jaunu JP reģistrēt nepiesakot PLG nav iespējams, kā arī tiek prasīts obligāti aktualizēt ziņas par PLG mainoties SIA dalībniekiem vai SIA, AS valdei. Taču jebkurā gadījumā risks, ka netiks izsekots nepieciešamībai ziņas aktualizēt ir augsts. Savukārt, NILLTFNL 3. pantā noteiktie subjekti ar JP tās darbības laikā saskaras ievērojami biežāk, piemēram, tai veicot darījumus. Līdz ar to, UR un NILLTFNL subjektu savstarpējā sadarbība ir izšķiroša aktuālas informācijas par PLG nodrošināšanai.¹²
- 2.1.3. **JP ar atvieglotām reģistrācijas prasībām.** Atvieglota reģistrācijas kārtība (t.sk. gadījumi, kuros, lai dibinātu JP, nav nepieciešami lieli finansiāli ieguldījumi un nav noteikti specifiski darbības ierobežojumi) tiek vērtēti kā NILLTF risku paaugstinošs faktors. Latvijā raksturīgākā JP forma ar NILLTF risku kopumā un šo paaugstinošo faktoru ir mazkapitāla SIA¹³. Šāds JP veids ir viens no izplatītākajiem JP veidiem Latvijā un tā popularitāte ar katru gadu palielinās – no visām uz 31.12.2017. reģistrētajām SIA 21% ir mazkapitāla SIA, bet uz 31.12.2018. 23% ir mazkapitāla SIA. Lai gan prasības sākotnējiem ieguldījumiem ir samazinātas, tām vienlaikus ir noteikti arī ierobežojumi – dalībnieki tikai fiziskas personas, vienai fiziskajai personai tikai viena mazkapitāla SIA un valdē tikai dalībnieki. Tādejādi samazinātas pamatkapitāla prasība pati par sevi nav vērtējama kā NILLTF riskus būtiski paaugstinoša. Vienlaikus, mazkapitāla SIA, iepretim pilna kapitāla SIA neiesniedz UR dokumentu, kas apliecina pamatkapitāla, pat samazinātā apmērā apmaksu.
- 2.1.4. **JP dibināšanas, vadības un darbības nodrošināšanas pakalpojumu sniedzēju iesaiste PLG slēpšanā.** Sektorā augsti NILLTF riski ir saistīti ar nomināldirektoru (fiktīvu direktoru) un fiktīvu īpašnieku izmantošanu, lai uz slepenu vienošanos pamata slēptu PLG. Pienākumu uzskaitījums nav izsmeljošs un ietver arī sekretāru kā personu, kurai var būt būtiska loma patiesās pārvaldības struktūras slēpšanā. Galvenais NILLTF risks ir patiesās kontroles, kā arī īpašumtiesību slēpšana. Minētā riska mazināšanai būtiski, lai tas tiktu ņemts vērā izvērtējot informācijas par PLG atbilstību.
- 2.1.5. **JP, kuru legālie īpašnieki vairākos līmeņos ir citas JP un, kuru legālie īpašnieki ir JP nerezidenti.** Minētā situācija vērtējama ar augstāku riska pakāpi, jo tas apgrūtina UR un NILLTFNL subjektu identificēt un gūt pārliecību par faktiskajiem JP īpašniekiem. 31.12.2017. bija reģistrētas 10962 tādas JP, kuru dalībnieki ir tikai JP, bet uz 2018. gadā šādu JP skaits ir mazinājies un 31.12.2018. bija 10712 tādas JP, kuru dalībnieki ir tikai JP (skatīt Attēlu Nr. 2). 31.12.2017. no tām 4806 gadījumos dalībnieki bija tikai nerezidenti, savukārt, 31.12.2018. skaits nedaudz samazinājās – 4386 gadījumi (skatīt Attēlu Nr. 3). 31.12.2017. PLG nebija atklājuši neviena no 4806 SIA, kurām dalībnieki bija tikai JP nerezidenti, 31.12.2018. skaitu samazinot gandrīz par pusi – līdz 2873 SIA. Būtiski norādīt, ka tām SIA, kas šobrīd vēl joprojām nav atklājušas PLG, 2019. gada jūlijā tiks uzsākts likvidācijas process, līdz ar to, nacionālā līmenī minētais risks jau tiek mazināts. Savukārt, citās jurisdikcijās reģistrētajām JP PLG slēpšanas iespējas ir lai arī līdzīgas tām, kas piemīt Latvijā reģistrētām JP, ārvalstu reģistros ziņas visbiežāk ir grūtāk pārbaudāmas. NILLTFNL 3. pantā noteiktie subjekti bieži ir spiesti aprobežoties ar iesniegto uzņēmuma reģistrācijas dokumentu analīzi, kas ir salīdzinoši viegli viltojami, turklāt datu verificācijas iespējas ir ierobežotas. Līdz ar to lielākā riska ekspozīcija piemīt JP, kas reģistrētas citās jurisdikcijās (zemu nodokļu vai beznodokļu valstis un teritorijas, augsta riska valstis) (skatīt 3. pielikumu).
- 2.1.5.1. Ievērojot minēto, būtu vērtējama informācija par to kādas noteiktās valstis ir PLG atklāšanas prasības, lai labāk novērtētu katra konkrēta gadījuma riskus un veicamos pasākumus to mazināšanai, korekti noskaidrojot PLG. Attiecīgais risks daļēji tiks mazināts, ES līmenī nodrošinot informācijas par visu Eiropas Savienības dalībvalstu PLG pieejamību vienuviet – biznesa reģistru savstarpējās savietošanas sistēmā līdz 2021. gada 10. martam.
- 2.1.5.2. Otrs risku vecinošais faktors ir fakts, ka šādas JP ir ārpus reģistrācijas valsts redzes loka. Attiecīgi, JP darbības ilgums nav ierobežots ar risku, ka darbība varētu tikt izbeigta atbilstoši nacionālajām prasībām. Turklāt, nav izšķiroša nozīme apstāklim tieši kurā jurisdikcijā JP ir reģistrēta. No vienas puses, NILLTF darbībām, koruptīviem darījumiem un citiem prettiesiskiem mērķiem zemu nodokļu vai beznodokļu valstīs un teritorijās reģistrētās JP ir pievilcīgākas, jo praktiski nepastāv šo veidojumu kontrole reģistrācijas valstī un fiktīvos darījumus var pamatot ar nodokļu optimizācijas vajadzību. Līdz ar to, šis JP veids – JP ir ārpus reģistrācijas valsts redzes loka, būtu pakļaujams padziļinātai izpētei un darījumu uzraudzībai. Jau ziņojumā pētītajā laika posmā tas ir mazinājies šī JP veida pievilcību, īpaši kontekstā ar NILLTFNL noteiktajiem ierobežojumiem sadarbībai ar čaulas veidojumiem. Par pievilcīgāko alternatīvu zemu nodokļu vai beznodokļu jurisdikcijām potenciāli varētu kļūt faktiski jebkura jurisdikcija, kura

¹¹Minētais risks tiks mazināts, paredzot tiesības UR attiecīgo informāciju pieprasīt, līdz ar grozījumu NILLTFNL apstiprināšanu Saeimā (NILLTFNL grozījumi 3.gallīgajā lasījumā tika apstiprināti Saeimā 13.06.2019. Attiecīgie grozījumi NILLTFNL stājas spēkā 01.07.2019.)

¹²Minētais risks tiks mazināts, paredzot tiesības UR attiecīgo informāciju pieprasīt, līdz ar grozījumu NILLTFNL apstiprināšanu Saeimā (NILLTFNL grozījumi 3.gallīgajā lasījumā tika apstiprināti Saeimā 13.06.2019. Attiecīgie grozījumi NILLTFNL stājas spēkā 01.07.2019.)

¹³Komerclikums. Latvijas Vēstnesis, 158/160 (2069/2071), 04.05.2000.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 11, 01.06.2000. – 185. un 185.¹ pants.

nodrošina salīdzinoši vienkāršu JP reģistrāciju. Lai arī ir grūtāk pamatot fiktīvus darījumus, tomēr, piekļuve maksājumu pakalpojumiem ir salīdzinoši vienkāršāka un īstermiņā sniedz iespēju realizēt prettiesiskas darbības un slēpt PLG.

- 2.1.6. **Uzraudzība un kontrole.** Uzraudzības un kontroles mērķis ir mazināt risku, ka JP var tikt izmantota NILLTF realizācijai, un/vai nepieļaut, ka šādu JP darbību kontrolē NILLTF darbību vai citu noziedzīgu nodarījumu veikšanā ieinteresētas personas. Lai mazinātu šādu iespēju, paaugstināta riska nozarēs būtu samērīgi ieviest atbilstības un piemērotības pārbaudes JP padomēm un valdēm.

2.2. JP raksturojums

- 2.2.1. Atbilstoši ziņojuma kopsavilkumā norādītajam, vērtējot Latvijā reģistrētā JP sektora NILLTF draudus, ievainojamību un riskus, ņemot vērā noteiktu JP formu kopējo skaitu, to aktivitāti, kā arī aizdomīgo un neparasto ziņojumu skaitu par tām, būtiski vērtēt tieši kapitālsabiedrības (SIA un AS), jo citu JP formu NILLTF risku līmenis ir ļoti zems. Papildus kā kopējā JP sektorā risku mazinošs apstāklis norādāms, ka visas JP to statusu iegūst tikai pēc reģistrācijas attiecīgajos reģistros un informācija par visām JP, tai skaitā par to PLG, ir publiski pieejama.
- 2.2.2. Attiecībā tieši uz komerciesiskās vides regulējumu, kas noteikts Komerclikumā, Civillikumā, kā arī citos speciālajos likumos,¹⁴ norādāms, ka Komerclikums nosaka piecus komersantu veidus – individuālais komersants, kurš arī pēc reģistrācijas uzskatāms par fizisku personu, divi kapitālsabiedrību un divi personālsabiedrību veidi. Personālsabiedrības var tikt reģistrētas kā pilnsabiedrības un komandītsabiedrības, tām nav JP statusa, taču tām ir JP tiesības. Personālsabiedrību biedru, izņemot komandītsabiedrības atsevišķu biedru grupas – komandītu, manta nav nošķirta no pašas JP mantas. Savukārt, kapitālsabiedrības var tikt reģistrētas kā SIA vai AS. SIA ir slēgta, bet AS ir atklāta sabiedrība, kuras daļas var būt publiskās apgrozības objekts.¹⁵ AS minimālais pamatkapitāls ir 35 000 *euro*. SIA iespējams izveidot kā mazkapitāla SIA, vai kā SIA ar pamatkapitālu sākot no 2800 *euro*.¹⁶ Mazkapitāla SIA 01.05.2010. tika izveidotas ar mērķi atvieglot SIA dibināšanu un veicināt tautsaimniecības attīstību, sekmējot iedzīvotāju, sevišķi bez darba palikušo, iesaisti mazās un vidējās komercdarbības sektorā.¹⁷ Mazkapitāla SIA izvirzītās prasības attiecībā uz to pamatkapitālu ir samazinātas, taču tām vienlaikus noteikti arī ierobežojumi – to dalībnieki var būt tikai fiziskas personas, dalībnieku skaits nedrīkst pārsniegt 5 personas un attiecīgo SIA valdēs var būt tikai dalībnieki. Tāpat noteikts, ka viena fiziskā persona var būt dalībnieks tikai vienā mazkapitāla SIA.
- 2.2.3. Visām SIA ir pienākums UR atklāt savus dalībniekus (legālos īpašniekus), kā arī tāpat kā jebkuram citai JP – PLG¹⁸. Savukārt, AS ir pienākums atklāt PLG, taču akcionāri, izņemot regulētajā tirgū esošās akciju sabiedrības, netiek atklāti UR. Tiesībaizsardzības iestādēm ir tiesības pieprasīt un AS ir pienākums sniegt informāciju par akcionāriem. Uzrādītāja akcijas ir atļautas tikai reģistrējot tās finanšu instrumentu kontos, līdz ar to nav uzskatāmas par risku NILLTF kontekstā.
- 2.2.4. UR sniegtā informācija liecina, ka Latvijā visbiežāk tiek reģistrētas SIA, bet retāk AS. Lai arī 2018. gadā reģistrēts par 4% vairāk JP nekā 2017., tomēr kopumā 2018. gadā JP kopskaits samazinājies par 5% (skatīt Tabulu Nr. 7). Šāda tendence skaidrojama ar UR aktīvo rīcību, lai ieviestu Moneyval sniegtās rekomendācijas un uzlabotu situāciju naudas atmazgāšanas novēršanas jomā Latvijā. Izvērtējot riska faktorus UR veica automatizētu ekonomiski neaktīvo kapitālsabiedrību izslēgšanu no komercrēģistra. Vēl tiks izslēgtas komercsabiedrības, kas nebūs atklājušas to PLG, kā arī tiks turpināta ekonomiski neaktīvo kapitālsabiedrību izslēgšana no UR vienkāršotās likvidācijas kārtībā. Šāda masveida neaktīvo kapitālsabiedrību izslēgšana uzlabo kopējo UR ekosistēmu, kā arī uzņēmdarbības vidi Latvijā. Iesāktais process tiks turpināts, lai mazinātu negodprātīgo komersantu darbības radītos riskus
- 2.2.5. 2018. gadā vērojams SIA, jo īpaši mazkapitāla SIA skaita pieaugums, proti, kopumā pilna kapitāla SIA skaits audzis par 5%, savukārt mazkapitāla SIA segmentā skaits audzis par 15%. No visām 31.12.2017. reģistrētajām SIA 21% ir mazkapitāla SIA, bet 31.12.2018. 23% ir mazkapitāla SIA. No minētajiem datiem redzams, ka mazkapitāla SIA popularitāte palikusi praktiski nemainīgā līmenī. Kopumā SIA ir biežāk reģistrētais JP veids Latvijā (75% no visām JP ir SIA t.sk. mazkapitāla SIA).
- 2.2.6. Reģistrējot JP UR pārbauda, vai iesniegti visi normatīvajos aktos paredzētie dokumenti, vai dokumentiem ir juridisks spēks, to forma atbilst normatīvajos aktos vai statūtos noteiktajam, dokumentos ietvertu ziņu un noteikumu apjoms, saturs atbilst normatīvajiem aktiem un citiem reģistrācijas lietā esošajiem dokumentiem, kā arī vai Uzņēmumu reģistrā nav reģistrēts cits tiesisks šķērslis. Minēto pārbaūžu ietvaros UR pārliecinās gan par personu tiesībbspēju un, ja attiecināms, rīcībbspēju, taču nepārbauda dokumentu sagatavošanas faktiskos apstākļus.
- 2.2.7. Vienlaikus ar JP ierakstīšanu UR tai tiek piešķirts arī nodokļu maksātāja statuss, ko piešķir VID, kas nodrošina nodokļu maksājumu, valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu uzskaiti. Atkarībā no JP piešķirtā nodokļu maksātāja statusa – subjekts iesniedz nodokļu atskaites reizi mēnesī, reizi ceturksnī, reizi pusgadā vai reizi gadā. Pamatojoties uz atskaitēm, VID veic JP nodokļu

¹⁴ Likumā "Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās", likumā "Par nodokļiem un nodevām" un citos saistošajos likumos
¹⁵ Komerclikums. Latvijas Vēstnesis, 158/160 (2069/2071), 04.05.2000.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 11, 01.06.2000. – 134. pants.

¹⁶ Komerclikums. Latvijas Vēstnesis, 158/160 (2069/2071), 04.05.2000.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 11, 01.06.2000. 185. pants un 185.¹ pants

¹⁷ Priekšlikumu likumprojekta "Grozījumi Komerclikumā" izskatīšanai Saeimā otrajā lasījumā (Nr.1636/Lp9) anotācija.

¹⁸ PLG atklāšanas pienākums kapitālsabiedrībām skaidrots UR mājaslapā www.ur.gov.lv

kontroli, kompetences ietvaros vērtē finanšu plūsmu, t.sk. vērtējot iespējamus nodokļu krāpšanas un NILLTF riskus¹⁹. Jaundibināts uzņēmums (atkarībā no reģistrētā nodokļu maksātāja statusa) var iesniegt gada pārskatu pēc gada. Gada pārskatu sabiedrība iesniedz ne vēlāk kā mēnesi pēc gada pārskata apstiprināšanas un ne vēlāk kā četrus mēnešus pēc pārskata gada beigām.

- 2.2.8. Papildus VID veiktajai kontrolei, kontekstā ar nodokļu, īpaši PVN krāpniecības shēmām, kā arī fiktīvu kapitālsabiedrību dibināšanu noteikta virkne VID un UR sadarbības pasākumu. VID sarakstā iekļautas riska personas (par nodokļu jomu regulējošo normatīvo aktu pārkāpumiem) UR neregistrē kā kapitālsabiedrības pārstāvēt tiesīgās personas²⁰. Tāpat ir normatīvajos aktos nostiprināti gadījumi, kad, lai reģistrētu kapitālsabiedrību, nepieciešams saņemt VID akceptu par to, ka nav saskatāmi nodokļu krāpšanas riski²¹. Papildus VID ierobežojumiem, UR izpilda arī administratīvā pārkāpuma procesa vai kriminālprocesa ietvaros piemērotos aizliegumus personām ieņemt noteiktus amatus, proti, neregistrē kā dalībniekus vai pārstāvēt tiesīgās personas, ja tām piemēroti aizliegumi iegūt kapitāldaļas vai ieņemt noteiktus amatus. Minētie pasākumi, lai arī pamatā noteikti nodokļu risku mazināšanai, vienlaikus mazina arī JP NILLTF riskus, jo īpaši attiecībā uz fiktīvu kapitālsabiedrību dibināšanu. Jāņem vērā, ka minētie risku mazināšanas pasākumi ir ierobežotāki attiecībā uz AS, kuru PLG tiek atklāti UR, taču informācija par akcionāriem ir pieejama tikai pašās AS, kā arī tiesībaizsardzības iestādēm. Tāpat norādāms, ka vienpusēji no paša UR puses NILLTF risku mazināšana netiek veikta. Līdz ar grozījumu NILLTFNL spēkā stāšanos no 01.07.2019. UR uzņēmumu reģistrācijā piemēros uz risku balstītu pieeju, proti, papildus vispārīgajām reģistrācijas prasībām vērtēs arī NILLTF riskus un nepieciešamības gadījumā ziņos KD.
- 2.2.9. 2017. gadā pieņemti 72 lēmumi atteikt reģistrēt JP UR un 2018. gadā pieņemti 66 šādi lēmumi. Kas kopumā nepārsniedz 0,5% (gan 2017., gan 2018.gadā) no reģistrēto JP skaita. Turklāt neviens no atteikuma iemesliem nav saistīts ar NILLTF novēršanas prasību pārkāpšanu.
- 2.2.10. UR sniegtā informācija liecina, ka neviens no atteikuma (UR valsts notārs var pieņemt lēmumu atlikt vai atteikt reģistrāciju – atsakot trūkumus nav iespējams novērst) iemesliem nav bijis saistīts ar NILLTFNL normu neievērošanu. UR kā reģistrēšanas atteikuma iemeslus min: saņemti VID attiecīgi atzinumi par tiesību subjektu nodokļu riskiem; JP dibinātāji ilgstoši nenovērš UR valsts notāru atlikšanas lēmumos konstatētos trūkumus; dokumentos konstatētie trūkumi nav novēršami vai iesniegtās ziņas nav reģistrējamas komercreģistrā vai UR žurnālā.²²
- 2.2.11. Papildus ziņas par JP, ne tikai rezidentiem, bet arī nerezidentiem, pieejama kontu reģistrā. Pamatojoties uz kontu reģistrā pieejamo informāciju par JP nerezidentiem, uz 31.12.2017. 73% no tur reģistrētajām JP rezidences valsts ir zemu nodokļu vai beznodokļu valsts un teritorija.²³ Savukārt uz 31.12.2018. kontu reģistrā reģistrēto JP skaits ir samazinājies aptuveni 3 reizes un tikai 1% JP rezidences valsts ir zemu nodokļu vai beznodokļu valsts un teritorija.²⁴ Tādējādi gada laikā ir ievērojami samazinājies augstākiem NILLTF riskiem pakļauto JP nerezidentu skaits Latvijā.
- 2.2.12. Vienlaikus tieši JP dibināšanas, vadības un darbības nodrošināšanas sektorā augsti NILLTF riski ir saistīti ar nomināldirektoru (fiktīvu direktoru) un fiktīvu īpašnieku izmantošanu, lai uz slepenu vienošanos pamata slēptu PLG. Pienākumu uzskaitījums nav izsmeljošs un ietver arī sekretāru kā personu, kurai var būt būtiska loma patiesās pārvaldības struktūras slēpšanā. Galvenais NILLTF risks ir patiesās kontroles, kā arī īpašumtiesību slēpšana.²⁵

2.3. Finanšu plūsmas analīze

- 2.3.1. Nodrošinot nepieciešamo pārmaiņu vadību Latvijas finanšu sektorā, 09.05.2018. stājās spēkā grozījumi NILLTFNL, kas paredz pienākumu finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem Latvijā 60 dienu laikā pārtraukt sadarbību ar uzņēmumiem, kuri vienlaikus atbilst divām čaulas veidojumu pazīmēm²⁶ – nav faktiskas saimnieciskās darbības un ekonomiskās vērtības, nav prasības sagatavot finanšu pārskatus.²⁷
- 2.3.2. Saskaņā ar FKTK pausto, pārmaiņu veikumu Latvijas kredītiestāžu sektorā raksturo šādi rādītāji:
- 2.3.2.1. Latvijas kredītiestādēs dominē iekšzemes (80%) un ES valstu (10%) klientu naudas līdzekļi, sasniedzot kopā 90% – tādējādi kā dominējošā maksājumu valūta nostiprinās *euro*;
- 2.3.2.2. kredītiestādes ir ievērojami mazinājušas riskantas nerezidentu naudas klātbūtni t.sk. pārtraukušas sadarbību ar Latvijā aizliegtām čaulas kompānijām;

¹⁹ VID ir ieviesta sistēma NILLTF situāciju identificēšanai.

²⁰ Likums par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru. Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 49, 06.12.1990.; Diena, 3, 01.12.1990. - 4.¹² panta pirmā daļa.

²¹ Likums par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru. Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 49, 06.12.1990.; Diena, 3, 01.12.1990. - 14.¹ pants.

²² UR sniegtā informācija

²³ MK noteikumi Nr. 276 Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām, Latvijas Vēstnesis, 101 (2488), 29.06.2001.

²⁴ MK noteikumi Nr. 655 Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām. Latvijas Vēstnesis, 223 (6050), 09.11.2017.

²⁵ VID sektoru NILLTF risku novērtējums (2017 – 2018), 28. lpp.

²⁶ NILLTFNL, Latvijas Vēstnesis, 116 (3900), 30.07.2008.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 16, 28.08.2008. – atbilstoši 1. panta 15.1 punkta "a" un "b" apakšpunktā noteiktajām pazīmēm.

²⁷ FKTK publicētā informācija <http://www.fktk.lv/lv/mediju-telpa/pazinojumi-masu-informacijas-l/2018/7114-fktk-latvijas-bankas-strauji-atbrivojas-no-riskantajiem-caulas-veidojumiem-atlicis-vien-0-5-ipatsvars-banku-noguldījumos.html>

- 2.3.2.3. ir beidzies ātro transakciju bizness, salīdzinot ar 2014. gadu, nerezidentu maksājumi ASV dolāros Latvijas kredītiestādēs samazinājušies vairāk nekā 24 reizes.²⁸
- 2.3.3. Lai arī čaulas veidojumu un JP nerezidentu skaita īpatsvars kredītiestādēs ir krietni samazinājies, tomēr, kā liecina FKTK sniegtā informācija, 2018. gadā kredītiestāžu nerezidentu aktivitāte tomēr vēl joprojām ir ievērojama. 2018. gadā nerezidenti 23,10% gadījumos sūtījuši naudu uz Krievijas kredītiestādēm, 16,8% nosūtīti Latvijas kaimiņvalstīm Igaunijai un Lietuvai, 6,4% Vācijas un 5,5% Šveices kredītiestādēm, kopumā 14,2 % no nerezidentu veiktajiem maksājumiem nonākuši Lielbritānijas, Ukrainas, Čehijas un Polijas kredītiestādēs, bet 29,9% – citu valstu kredītiestādēs (skatīt Tabulu Nr. 8).

2.4. Patieso labumu guvēju atklāšanas prasības

- 2.4.1. 2017. gada 1. decembrī stājās spēkā grozījumi NILLTFNL, kas noteica pienākumu JP atklāt to PLG UR.²⁹ Šo grozījumu mērķis ir ierobežot NILLTF un nodrošināt pareizas, adekvātas un savlaicīgi aktualizētas informācijas pieejamību par JP PLG, vairojot uzticamību to veiktajiem darījumiem.
- 2.4.2. Kopš 2017. gada 1. decembra nav iespējams reģistrēt JP neatklājot PLG. Tāpat nav iespējams reģistrēt izmaiņas SIA dalībnieku un SIA, AS valdēs, neaktualizējot informāciju par PLG. Visām pirms 2017. gada 1. decembra reģistrētajām JP informācija par to PLG bija jāatklāj līdz 2018. gada 1. aprīlim. Izņēmums NILLTFNL tika paredzēts gadījumos, ja informācija par PLG – vienmēr fiziskām personām, jau bija publiski pieejama citu normatīvajos aktos noteikto pienākumu izpildes kontekstā, proti, NILLTFNL 18.² panta ceturtajā daļā noteiktajos gadījumos PLG tika paziņots pēc noklusējuma.³⁰
- 2.4.3. 31.12.2017. tikai 0,95% no UR reģistrētajām JP bija reģistrējuši savu PLG, bet uz 31.12.2018. jau 80% JP bija paziņojušas PLG³¹. Savukārt tieši SIA un AS segmentā atklāto PLG skaits attiecīgi – 1 % (uz 31.12.2017.) un 95 % (31.12.2018.) (skatīt Tabulu Nr. 9). Norādāms, ka tās SIA un AS, kas nav atklājušas PLG līdz 2019. gada augustam tiks izslēgtas no komercreģistra.
- 2.4.4. Gan 2017., gan 2018. gadā no JP PLG, kas ir fiziskas personas, 79% ir rezidenti un tikai 21% nerezidenti (skatīt Attēlu Nr. 1). Biežāk kā PLG norādīti Krievijas, ASV, Ukrainas, Lietuvas un Igaunijas rezidenti.
- 2.4.5. 31.12.2017. 81% un 31.12.2018. 96% PLG kontroli SIA un AS īstenoja tiešā veidā, proti, kā dalībnieki vai akcionāri (skatīt Tabulu Nr. 9). Savukārt, netiešā veidā, ar citu personu starpniecību – 19% (31.12.2017.) un 4% (31.12.2018.). No 337 (31.12.2017.) gadījumiem, kad PLG kontroli īsteno netieši – 123 gadījumos īsteno ar ārvalstnieku starpniecību, bet uz 31.12.2018. – no 5594 gadījumiem, 2083 gadījumos kontrole tiek īstenota ar ārvalstnieku starpniecību.
- 2.4.6. 31.12.2017. 57 (no 1745) gadījumos, savukārt 31.12.2018. 1298 (no 143 738) gadījumos reģistrēts, ka SIA vai AS PLG noskaidrot nav iespējams vai, ka PLG ir akcionārs tādā akciju sabiedrībā, kuras akcijas iekļautas regulētajā tirgū un, kura PLG statuss izriet tikai no akcionāra statusa.
- 2.4.7. Gan uz 31.12.2017., gan uz 31.12.2018. SIA, kuru dalībnieki ir tikai JP, sastāda 7% no visu UR reģistrēto SIA kopskaita (skatīt Attēlu Nr. 2). Vienlaikus uz 31.12.2017. gandrīz 43% no attiecīgo SIA dalībniekiem JP bija tikai nerezidenti, uz 31.12.2018. skaits nedaudz saruka – līdz 40% (skatīt Attēlu Nr. 3). SIA dalībnieku JP nerezidentu biežāk reģistrētās rezidences valstis ir Igaunija, Kipra, Lietuva, Lielbritānija, Zviedrija, Dānija, Nīderlande, ASV. SIA, kuru dalībnieki ir tikai JP nerezidenti, PLG atklāšana noritēja pamazām – uz 31.12.2017. informāciju par PLG bija iesnieguši 3%, savukārt, uz 31.12.2018. 35% (skatīt attēlu Nr. 4). Norādāms, ka tās SIA, kas nebūs atklājušas PLG, 2019. gada augustā tiks izslēgtas no komercreģistra. Uz 31.12.2017. tikai 11 attiecīgo JP deklarējušas statusu "PLG noskaidrot nav iespējams", un uz 31.12.2018. deklarēti 453 šādi statusi.
- 2.4.8. Visvairāk UR ir reģistrētas SIA ar vienu vai diviem dalībniekiem – fiziskajām personām, un tajās PLG noskaidrot ir salīdzinoši vienkārši. Legālais īpašnieks - dalībnieks arī ir faktiskais īpašnieks. Ja SIA dalībnieks arī ir PLG, tām SIA, kas bija reģistrētas pirms 01.12.2017., PLG bija uzskatāms par paziņotu pēc noklusējuma. Visos gadījumos, ja dalībnieki ir JP informācija par PLG bija jāiesniedz.³²
- 2.4.9. Jāņem vērā, ka UR šobrīd nav iespējas pārliecināties par iesniegtās informācijas par PLG atbilstību gadījumos, kuros informācija par PLG, SIA dalībniekiem u.c. personām, to īpašumtiesībām, īstentās kontroles pamatotību, sniedzas ārpus Latvijas robežām. Proti, PLG identifikācija un korekta īstentās kontroles pārbaude iespējama, ja tā jāveic nacionālā līmenī. Grozījumi NILLTFNL, pieņemti Saeimā 3.galīgajā lasījumā 2019.gada 13.jūnijā, un stāsies spēkā 2019.gada 1.jūliju, paredz UR tiesības pieprasīt visus nepieciešamos dokumentus, lai pārliecinātos arī par informācijas atbilstību ārpus Latvijas robežām, kas risku mazinās. Taču kopumā, ņemot vērā nerezidentu skaitu – risks ir augsts. Tāpat no 2019. gada 1.jūlija UR tiks ieviesta risks balstītā pieeja PLG informācijas reģistrācijas procesā – rezultātā nodrošinot efektīvu ziņošanu KD arī no UR puses par neparastiem vai aizdomīgiem darījumiem.

²⁸ FKTK publicētā informācija <http://www.fktk.lv/mediju-telpa/pazinojumi-masu-informacijas-l/2019/7490-peters-putnins-latvijas-banku-jaunie-biznesa-modeli-tagad-tiek-verteti-darbiba.html>

²⁹ NILLTFNL, Latvijas Vēstnesis, 116 (3900), 30.07.2008.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 16, 28.08.2008. - 18.² pants

³⁰ UR sniegtā informācija, <https://lvportals.lv/skaidrojumi/292873-ka-noskaidrot-patieso-labuma-guveju-2018>

³¹ Tai skaitā PLG pēc noklusējuma, neiesniedzot citu informāciju līdz 01.03.2018. (NILLTFNL 18.2 panta ceturta un piektā daļa) atklājušas 114 692 JP un atsevišķā kārtībā 30 602 JP.

³² UR sniegtā informācija

- 2.4.10. Pamatojoties uz kontu reģistrā pieejamo informāciju uz 31.12.2017. 10 no 20 visbiežāk reģistrētajām JP nerezidentu rezidences valstīm bija iekļautas zemu nodokļu vai beznodokļu valstu un teritoriju sarakstā. Bet uz 31.12.2018. šo nerezidentu skaits ir krities par 72% (skatīt 10. Tabulu).³³
- 2.4.11. Kontu reģistrā gan uz 31.12.2017., gan uz 31.12.2018. visbiežāk reģistrētās PLG rezidences valstis (neskaitot Latviju) ir Krievija, tai seko Ukraina, Latvijas kaimiņvalstis un Uzbekistāna, Vācija, Itālija, Kazahstāna un Azerbaidžāna (skatīt Tabulu Nr. 11).
- 2.4.12. Papildus tam, ka, ja PLG atbilstoši prasībām netiks atklāti, JP darbība normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā tiks izbeigta, informācijas par PLG neesamība UR vestajos reģistros vai atšķirīga informācija no tās, ko NILLTFNL subjekti iegūst klientu izpētes gaitā, jābūt par pamatu stingrākām pārbaudēm klientu izpētes procesā no NILLTFNL subjektu 3. pantā noteikto subjektu puses un būt par pamatu sadarbības atteikumam ar attiecīgo JP.
- 2.4.13. Tāpat norādāms, ka, lai gan Latvijas Republikas normatīvais regulējums nedefinē *nominālo direktoru* un *nominālo īpašnieku* jēdzienus, atbilstoši NILLTFNL ietvertajai PLG definīcijai juridiskajai personai ir noteikts pienākums atklāt *nominētājus* atbilstoši NILLTFNL regulējumam, iesniedzot attiecīgo informāciju UR.
- 2.4.14. Pētījuma periodā Krimināllikuma 272. pants noteica, ka par apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu valsts institūcijai soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu. Taču 2019. gadā sods par PLG informācijas apzināti nepatiesu sniegšanu UR nostiprināts Krimināllikuma 195¹. pantā, paaugstinot arī sankciju.³⁴

3. Nevalstisko organizāciju riski

3.1. NVO risku raksturojums

- 3.1.1. NVO galvenokārt neveic tiešu un nepastarpinātu TF un atbalstīšanu – lielākoties NVO ieņem starpnieka lomu, lai piesaistītu līdzekļus un vēlāk tos novirzītu, slēpjot patieso saņēmēju un izlietojuma mērķi. NVO var tikt iesaistītas vairākos vai jebkurā no NILLTF shēmas posmiem:
  - 3.1.1.1. **Līdzekļu vākšana** – NVO var tikt iesaistīts līdzekļu vākšanā no fiziskām personām, JP un citām NVO, t.sk. no personām un organizācijām, kas saistītas ar NILLTF.
  - 3.1.1.2. **Līdzekļu legalizācija** – NVO var tikt iesaistīti NILL, sapludinot šādus līdzekļus ar legāli iegūtajiem līdzekļiem, veicot līdzekļu iemaksu kredītiestāžu kontos, veicot pārskaitījumus vai citas finanšu darbības.
  - 3.1.1.3. **Līdzekļu sadale** – legalizētie līdzekļi tiek novirzīti ar NILLTF saistītām personām vai organizācijām t.sk. uz fiktīvu līgumus, rēķinu un citu dokumentu pamata, kā arī ar NILLTF saistītu personu un organizāciju interesēs.
- 3.1.2. NILLTF shēmā var būt iesaistīta viena vai vairākas NVO, ieskaitot to filiāles un pārstāvniecības gan vietējā, gan starptautiskā mērogā, galvenokārt riska grupā ir NVO, kā pārstāvji (PLG, izpildinstitūcijas pārstāvji) ir augsta riska valstu vai valstu ar vāju NILLTF regulatīvo mehānismu rezidenti, vai NVO, kā darbības ir kādā veidā saistītas ar šādām valstīm. Lai arī no Latvijas tieši netiek pārskaitīti līdzekļi vai saņemti līdzekļi no šādām valstīm, tomēr jāņem vērā, ka TF shēmas tiek īstenotas globālā mērogā, tādēļ jebkuras valsts finanšu sistēma var tikt izmantota TF paredzētu līdzekļu legalizēšanai un pārvirzīšanai.
- 3.1.3. Netiek veikta NVO pietiekama uzraudzība NILLTF jomā. VID veic NVO uzraudzību un kontroli nodokļu režīma ievērošanas kontekstā un tikai pastarpināti saistībā ar NILLTF riskiem. Maksājumu kontroli ikdienas līmenī nodrošina pakalpojumu sniedzēji, kas iesaistīti darījumu veikšanā³⁵. Salīdzinoši neliels aizdomīgu darījumu ziņojumu skaits (199 ziņojumi 2 gadu laikā)³⁶ varētu liecināt par nepieciešamību uzlabot maksājumu pakalpojumu sniedzēju izpratni par NVO riskiem.
- 3.1.4. NVO sektorā ievainojamību paaugstina skaidras naudas aprīte, tāpēc, lai mazinātu šo ievainojamības faktoru, veicinātu iespēju uzraudzīt, ierobežot un kontrolēt skaidras naudas aprīti NVO, būtu jānosaka prasība gada pārskatā nodalīt skaidrā naudā un bezskaidrā naudā saņemto ziedojumu apmērs. Tādā veidā NVO finanšu plūsmas kļūtu caurredzamākas un tiktu novērsta vai mazināta iespēja integrēt Latvijas finanšu sistēmā nelegāli iegūtu skaidru naudu.

³³ VID sniegtā informācija

³⁴ Grozījumi Krimināllikumā, Nr.: 6/Lp13.

[https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/webAll?SearchView&Query=\(%5bNumberTxt%5d=6/Lp13\)&SearchMax=0&SearchOrder=4](https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/webAll?SearchView&Query=(%5bNumberTxt%5d=6/Lp13)&SearchMax=0&SearchOrder=4)

³⁵ Kredītiestādes, juridisko pakalpojumu sniedzēji, inkasācijas pakalpojumu sniedzēji u.tml., kas nodrošina darījumu veikšanu.

³⁶ KD sniegtā informācija.

- 3.1.5. Kopumā uz 31.12.2017. un 31.12.2018. 94% UR reģistrēto NVO nav norādījušas konkrētu nodarbošanās veidu. Šāda veida pieeja rada labvēlīgus apstākļus NVO izmantošanai nelikumīgu darbību veikšanai t.sk. iesaistīšanai NILLTF darbībās. NVO būtu jāuzliek par pienākumu reģistrēt noteikts darbības veids atbilstoši MK noteikumiem Nr. 779 (01.01.2016.), kā arī jānosaka pienākums NVO informēt UR par darbības veida maiņu. Jāizvairās arī no darbības veida "Citur neklasificēta biedrība vai nodibinājums" reģistrēšanas pieļaušanas. Konkrētas un nepārprotamas darbības jomas reģistrēšana atvieglotu gan finanšu institūciju darbu (piemēram, NILLTFNL subjektiem nebūtu jātērē resursi, lai noskaidrotu NVO patieso nodarbošanās veidu), gan NVO kontrole un uzraudzība varētu tikt veikta efektīvāk, izstrādājot NILLTF tipoloģijas un indikatorus noteiktās darbības jomās, NVO riska grupās.

3.2. NVO raksturojums

- 3.2.1. NVO ir pilsoniskās sabiedrības organizāciju un neformālo grupu kopums, kas pastāv līdzās valsts un biznesa sektoriem, lai apmierinātu kādu sabiedrības vajadzību.³⁷
- 3.2.2. Latvijā NVO sektora regulējums ietverts Biedrību un nodibinājumu likums, MK noteikumi Nr. 779 (01.01.2016.) "Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi". Savukārt reliģisko organizāciju, politisko partiju un arodbiedrību darbību pamatā reglamentē citi likumi.³⁸
- 3.2.3. Gan 2017., gan 2018. gadā visbiežāk (~90%) reģistrētā NVO forma ir biedrība, tad seko nodibinājumi, reliģiskās organizācijas un citi NVO veidi. Kopumā uz 31.12.2017. ir reģistrētas 25 989 NVO, bet uz 31.12.2018. 26 889 NVO (skatīt Tabulu Nr. 12).³⁹
- 3.2.4. Attiecībā uz TF riskiem: NVO augsta riska kopa, kas atbilst FATF NVO definīcijai ir NVO, kam piešķirts SLO statuss (atbilstoši SLO definīcijai⁴⁰), kā arī NVO, kas kā darbības veidu norādījušas FATF NVO definīcijai atbilstošu darbības jomu, t.i. reliģiskās organizācijas, labdarības organizācijas, organizācijas, kas nodarbojas ar sociālo palīdzību, izmitināšanas jautājumiem, veselības aprūpi, izglītību, pārstāvniecību vai citu "*labu darbu*".⁴¹ Papildus augsta riska kopā tika iekļautas arī NVO, kas nav norādījušas konkrētu nodarbošanās veidu vai kā darbības veidu norādījušas "Citur neklasificēta biedrība vai nodibinājums".⁴²
- 3.2.5. 2017. gadā 6 no 10 visbiežāk reģistrētajiem NVO veidiem atbilst FATF NVO definīcijā noteiktajām darbības jomām, bet 2018. gadā 8 no 10 var uzskatīt par šādām darbības jomām (skatīt Attēlu Nr.5).⁴³
- 3.2.6. Augsta riska kopā iekļautas arī NVO, kas nav norādījušas darbības jomu vai kā darbības veidu norādījušas "Citur neklasificēta biedrība vai nodibinājums".⁴⁴
- 3.2.7. Gan 2017., gan 2018. gadā (no šajos gados reģistrētajām NVO) 65% NVO nav norādījušas savu darbības veidu, bet 33% kā darbības veidu norādījušas "Citur neklasificēta biedrība vai nodibinājums".
- 3.2.8. Kopumā uz 31.12.2017. un 31.12.2018. 94% UR reģistrēto NVO nav norādījušas konkrētu nodarbošanās veidu.⁴⁵
- 3.2.9. Gan biedrības, gan nodibinājumi var saņemt SLO statusu. VID pieņem lēmumu par SLO statusa piešķiršanu. SLO darbību nosaka Sabiedriskā labumu organizāciju likums. Sabiedriskā labuma darbība ir tāda darbība, kas sniedz nozīmīgu labumu sabiedrībai vai kādai tās daļai, it sevišķi, ja tā vērsta uz labdarību, cilvēktiesību un indivīda tiesību aizsardzību, pilsoniskas sabiedrības attīstību, izglītības, zinātnes, kultūras un veselības veicināšanu un slimību profilaksi, sporta atbalstīšanu, vides aizsardzību, palīdzības sniegšanu katastrofu gadījumos un ārkārtas situācijās, sabiedrības, it īpaši trūcīgo un sociāli mazaizsargāto personu grupu sociālās labklājības celšanu.⁴⁶
- 3.2.10. 2017. gadā 221 NVO piešķirts SLO statuss, bet 2018. gadā SLO statuss ir piešķirts 138 NVO. Uz 31.12.2017. valstī bija 2759 NVO (12% no visām reģistrētajām NVO), kam piešķirts SLO statuss, bet 2018. gadā šādu NVO skaits ir palielinājies līdz 2785 NVO (11% no visām reģistrētajām NVO). Gan 2017., gan 2018. gadā 101 NVO anulēts SLO statuss, turklāt uz 31.12.2017. kopumā 700 NVO anulēts SLO statuss, bet uz 31.12.2018. – 801.SLO statusa anulēšanas iemesli nav saistīti ar NILLTFN prasību pārkāpumiem⁴⁷ (skatīt Tabulu Nr. 13).

³⁷ ES NVO labās prakses piemēri. <http://www.sif.gov.lv/nodevumi/nodevumi/3390/Labas-prakses-piemeri-arzemes.pdf>, 1. lpp

³⁸ Biedrību un nodibinājumu likums, 12. pants. Reliģisko organizāciju darbību nosaka Reliģisko organizāciju likums. Politisko partiju darbību nosaka Politisko partiju likums. Arodbiedrību darbību nosaka Arodbiedrību likums.

³⁹ UR sniegtā informācija

⁴⁰ Sabiedriskā labuma organizāciju likums. Latvijas Vēstnesis, 106 (3054), 07.07.2004.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 14, 29.07.2004. - 2. pants.

⁴¹ FATF Best Practices on Combating the Abuse of Non-Profit Organisations, Recommendation, 7. lpp. <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>

⁴² Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 779 Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi. Latvijas Vēstnesis, 252 (5570), 28.12.2015.

⁴³ 5. attēlā pasvītrotas tās darbības jomas, kas atbilst FATF NVO augsta riska darbības jomām

⁴⁴ No 01.01.2016. biedrības un nodibinājumi var pieteikt to darbības jomu ierakstīšanai UR, bet tas nav obligāti. UR sniegtā informācija <https://www.ur.gov.lv/registre/organizaciju/biedriba/dibinasana/darbibas-jomas/>

⁴⁵ UR sniegtā informācija

⁴⁶ Sabiedriskā labuma organizāciju likums. Latvijas Vēstnesis, 106 (3054), 07.07.2004.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 14, 29.07.2004. - 2. pants.

⁴⁷ VID sniegtā informācija

3.3. NVO uzraudzība un kontrole

- 3.3.1. Uzraudzības un kontroles veikšana ir būtisks nosacījums sektora ievainojamības mazināšanā. VID veic NILLTFNL 45. panta otrajā daļā minēto subjektu uzraudzību un kontroli NILLTFNL prasību izpildē. NVO nav NILLTFNL subjekti, tomēr tā kā VID veic NVO uzraudzību un kontroli attiecībā uz nodokļu politiku, kompetences ietvaros vērtē finanšu plūsmu, VID vērtē arī iespējamās NILLTF riskus, kas skar šo sektoru. VDD savas kompetences ietvaros veic TF risku novērtējumu attiecībā uz Latvijā reģistrētajām NVO kā arī tiek pievērsta uzmanība ārvalstīs reģistrēto NVO iespējamām darbībām Latvijā.
- 3.3.2. FATF norāda⁴⁸, ka, veicot NVO uzraudzību un kontroli, ir jāpievērš uzmanība šādiem aspektiem:
- 3.3.2.1. NVO reģistrācijas process;
- 3.3.2.2. informācijas pieejamība par NVO un to kontrolējošo personu veiktajām darbībām;
- 3.3.2.3. ikgadējo pārskatu iesniegšanas kvalitāte;
- 3.3.2.4. kā tiek kontrolēts vai līdzekļi tiek izmantoti atbilstoši NVO darbības mērķiem;
- 3.3.2.5. vai ir zināms PLG vai kā interesēs darbojas NVO;
- 3.3.2.6. grāmatvedības dokumentu kvalitāte un dokumentu glabāšanas normu ievērošana.
- 3.3.3. Tomēr FATF uzsver, ka, veicot uzraudzības un kontroles pasākumus, ne visām NVO piemīt vienlīdz augsts risku līmenis, tāpēc nevajadzētu uz visām NVO attiecināt vienlīdz stingru uzraudzības un kontroles mehānismu. Būtu jāizvairās no NVO pārslogošanas ar uzraudzības un kontroles pasākumiem un prasībām, tāpēc ir svarīgi noteikt augsta riska NVO.
- 3.3.4. Biedrība un nodibinājums iegūst JP statusu ar brīdi, kad tie ierakstīti biedrību un nodibinājumu reģistrā. NVO kā jebkurai JP jāsniedz informācija UR, VID. Vienlaikus ar NVO ierakstīšanu biedrību un nodibinājumu reģistrā tām tiek piešķirts arī nodokļu maksātāja statuss. Biedrības un nodibinājumi VID reizi gadā iesniedz gada pārskatu, kurā atspoguļots ieņēmumu un izdevumu apjoms, kā arī izlietojums.⁴⁹
- 3.3.5. NVO sektorā pastiprinātai un regulārai uzraudzībai pakļaujas SLO. Ņemot vērā, ka SLO ziedotājiem pienākas nodokļu atvieglojumi – SLO finanšu izlietojums tiek rūpīgi uzraudzīts – ja SLO neizlieto ziedojumu atbilstoši mērķim, statuss tiek zaudēts.⁵⁰ Organizācijām, kurām ir piešķirts SLO statuss, līdz pārskata gada 31.martam ir jāiesniedz VID gada pārskats un iepriekšējā gada darbības pārskats, un turpmākās darbības plāns.⁵¹
- 3.3.6. Arī attiecībā uz citām NVO (kam nav SLO statuss) VID veic preventīvos, kā arī kontroles pasākumus, kuru ietvaros tiek vērtēta gada pārskatos norādītā informācija kopsakarā ar citu VID rīcībā esošo informāciju. VID amatpersonu rīcība, pārbaudot reliģiskās organizācijas, būtiski neatšķiras no citu NVO pārbaudēm.
- 3.3.7. NVO savas darbības specifikas dēļ var tikt iesaistītas ne tikai TF darbībās, bet arī nodokļu apiešanas shēmās. Par to liecina arī KD saņemtie ziņojumi. Pamatojoties uz saņemtajiem ziņojumiem ir ierosinātas lietas pamatojoties uz Krimināllikuma 218. panta otrās daļas "Izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas" kā arī uz 195. panta trešās daļas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija" (skatīt Tabulu Nr. 14).
- 3.3.8. KD pieejamā informācija liecina, ka no tipoloģiju viedokļa NVO darījumu shēmās galvenokārt ieņem starpnieka/"darījuma partnera" lomu, proti, NVO konts vai NVO JP statuss tiek izmantots darījumu veikšanā vai dokumentācijas noformēšanā. Turklāt NVO, kas nav PVN maksātāji, nesniedz VID ikmēneša atskaites, kā to dara citas JP, bet gada pārskats par ienākumiem un to izlietojumu redzams tikai nākamā gada aprīlī, līdz ar to nevar operatīvi novērtēt aktuālo situāciju un nepieciešamības gadījumā rīkoties. NVO naudas plūsmu kontroli ikdienas līmenī nodrošina maksājumu pakalpojumu sniedzēji. Maksājumu pakalpojumu sniedzēju izpratne par NVO riskiem mazinās iespēju izmantot NVO noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai vai terorisma finansēšanai. Savukārt KD novērojumi liecina, ka shēmās iesaistītās NVO darījumus veic tādā veidā, lai mazinātu risku nonākt maksājumu pakalpojumu sniedzēju, KD un VID redzeslokā.⁵²

3.4. Finanšu plūsmas analīze

- 3.4.1. Ne biedrību, ne nodibinājumu darbība nevar būt saistīta ar peļņas gūšanu, tāpēc NVO sektora ienākumus rada galvenokārt saņemtie ziedojumi un dāvinājumi. Latvijas Republikas normatīvie akti neparedz pienākumu sniegt atskaites VID par to, kādā veidā tiek saņemti ziedojumus – skaidrā naudā vai ar pārskaitījumu.

⁴⁸ FATF Best Practices on Combating the Abuse of Non-Profit Organisations, Recommendation 8, 18. lpp. <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>

⁴⁹ MK noteikumi Nr. 808 Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem, Latvijas Vēstnesis, 160 (3528), 06.10.2006.

⁵⁰ Sabiedriskā labuma organizāciju likums, Latvijas Vēstnesis, 106 (3054), 07.07.2004.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 14, 29.07.2004. - 13. pants

⁵¹ MK noteikumi Nr.407 Noteikumi par biedrības, nodibinājuma, reliģiskās organizācijas vai tās iestādes iepriekšējā gada darbības pārskata un turpmākās darbības plāna veidlapas paraugu, Latvijas Vēstnesis, 72 (4264), 07.05.2010.

⁵² KD sniegtā informācija

- 3.4.2. Kā liecina VID sniegtā informācija, kas iegūta no NVO un SLO iesniegto gada pārskatu sadaļas "Ziedotāji un dāvinātāji", 2017. gadā NVO ir saņēmušas ziedojumus un dāvinājumus vairāk nekā 100 miljonu apmērā, no kuriem 59% ir bijuši tieši SLO saņemtie ziedojumi un dāvinājumi (uz 31.12.2017. 12% no visām NVO ir SLO), bet 2018. gadā kopumā ziedojumu un dāvinājumu summa NVO ir nedaudz vairāk kā 71 miljons *euro*, no kuriem 48% ir ziedojumi SLO (uz 31.12.2018. 11% no visām NVO ir SLO) (skatīt Tabulu Nr. 15).⁵³
- 3.4.3. Viena no SLO priekšrocībām ir iespēja izmantot nodokļu atvieglojumus, tāpēc pastāv risks, ka SLO var tikt izmantotas nodokļu apiešanai un citām nodokļu mahinācijām.
- 3.4.4. VID sniegtā informācija liecina, ka gan 2017., gan 2018. gadā vislielākā ziedojumu un dāvinājumu kopsumma saņemta no Latvijas. 2017. gadā 10 valstu vidū, kas SLO ziedojušas vislielāko kopsummu, ierindojas arī Lielbritānija un Britu Virdžīnas, kas pamatojoties uz MK noteikumiem tika uzskatītas par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām.⁵⁴ 2017. gadā ziedojumi saņemti arī no Andoras, Bahamu salām, Belizas, Dominikas un Honkongas, bet kopumā SLO saņemto ziedojumu summa no šīm valstīm veido vien 1% no visas saziēdotās kopsummas (skatīt Tabulu Nr. 16).
- 3.4.5. 2018.gadā vislielākā ziedojumu kopsummu SLO no zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām veikušas Britu Virdžīnu salās reģistrētas kompānijas⁵⁵ (skatīt Tabulu Nr. 16).
- 3.4.6. No kredītiestāžu sniegtās informācijas par finanšu plūsmu secināms, ka ienākošo darījumu ir divas reizes vairāk nekā izejošo darījumu, tomēr darījumu kopsummā būtiskas atšķirības nav, jo viena izejošā darījuma vidējā summa ir divreiz lielāka nekā viena ienākošā darījuma vidējā summa. 98% ir iekšzemes darījumi, kuros izmantoti 89% no visiem iekšzemes darījumos izmantotajiem finanšu līdzekļiem. Līdzīga tendence ir vērojama arī izejošo maksājumu finanšu plūsmā – 98% darījumu veikti iekšzemē, kuros izmantoti 95% no visiem izejošajos darījumos izmantotajiem finanšu līdzekļiem. Kopumā 98% darījumu ir bijuši iekšzemes maksājumi, kuros izmantoti 92% no visiem darījumos izmantotajiem finanšu līdzekļiem (skatīt Tabulu Nr. 17).⁵⁶ Finanšu plūsmā atbilst NVO darbības specifikai – NVO darbībai nav peļņas gūšanas raksturs, to galvenos ienākumus veido ziedojumi, dāvinājumi, biedra naudas u.tml. Līdz ar to var pieņemt, ka noteiktu periodu tiek vākti līdzekļi (liels skaits ienākošo maksājumu par nelielām summām), kas vēlāk tiek izmantoti konkrēta mērķa realizēšanai (viens izejošais maksājums, ko veido liels skaits ienākošo maksājumu). Šāds finanšu līdzekļu vākšanas modelis ir raksturīgs arī TF – tiek vākti finanšu līdzekļi (t.sk. arī no ar TF saistītām personām un sapludināti ar līdzekļiem, kas saņemti no ar TF nesaistītām personām) un tad tie, integrējot līdzekļus finanšu sistēmā, tiek tālāk novirzīti TF mērķiem ar TF darbībām saistītām personām un organizācijām.
- 3.4.7. Visbiežāk un par lielāko kopsummu darījumi notikuši Latvijas robežās. 10 valstu skaitā, no kurām saņemta vislielākā pārskaitījumu kopsumma, ierindojas arī Šveice, Vācija, ASV un Lielbritānija, kā arī Latvijas kaimiņvalstis. Izejošie maksājumi par lielākajām kopsummām veikti uz kaimiņvalstīm, kā arī Vāciju, Lielbritāniju, ASV, Poliju (skatīt Tabulu Nr. 18). Pēc FATF sniegtās informācijas – augsta riska kopā ietilpst NVO, kuru darījumos ir iesaistītas valstis, kurās notiek militārie konflikti vai šādu valstu kaimiņvalstis. Lai arī no Latvijas tieši netiek pārskaitīti līdzekļi vai saņemti līdzekļi no šādām valstīm, tomēr jāņem vērā, ka TF shēmas tiek īstenotas globālā mērogā, tādēļ jebkuras valsts finanšu sistēma var tikt izmantota TF paredzētu līdzekļu virzīšanai.
- 3.4.8. Kredītiestāžu sniegtā informācija liecina, ka klientu – NVO skaits ar katru gadu pieaug. Atbilstoši pētījuma ietvaram visvairāk kredītiestāžu klientu, kas ietilpst FATF NVO definētajā augsta riska kopā, darbība ir saistīta ar kultūru un atpūtu, reliģiju, pētniecību un izglītību, sociālajiem atbalsta pasākumiem, veselību. Kredītiestādes norāda, ka NVO deklarētā darbības joma UR ne vienmēr korekti atspoguļo organizācijas faktisko darbību, tāpēc kvalitatīvas informācijas iegūšanai, katru situāciju ir nepieciešams vērtēt individuāli. Papildus kredītiestādes norāda, ka faktiski slēgto NVO klientu skaits ir salīdzinoši neliels, jo visbiežāk kredītiestāžu sistēmā esošie norēķinu konti kļūst neaktīvi, jo NVO darbību neturpina, tomēr oficiāli darbība netiek pārtraukta.
- 3.4.9. Pamatojoties uz kredītiestāžu sniegto informāciju, neliels skaits un salīdzinoši neliela apjoma maksājumu veikti arī starp Latvijas NVO un valstīm, kuras iekļautas EK sarakstā kā valstis ar vāju NILLTF novēršanas sistēmu.⁵⁷ Visbiežāk un par lielāko kopsummu (no iepriekš minētajā EK sarakstā iekļautajām valstīm) ienākošie darījumi veikti no Panamas un Saūdu Arābijas, bet izejošie maksājumi veikti par vienlīdz nelielām summām uz visām 8. tabulā minētajām valstīm (skatīt Tabulu Nr. 19).
- 3.4.10. Informācija par konkrētiem darījumu mērķiem netika sniegta, bet kredītiestādes norāda, ka pārsvarā finanšu plūsma atbilst klienta – NVO norādītajai darbības jomai, lai arī 21% no kredītiestāžu klientiem – NVO ir reģistrēti ar nodarbošanos jomu "Citi".⁵⁸

⁵³ Informācija iegūta no NVO un SLO iesniegtajiem gada pārskatiem sadaļā "Ziedotāji un dāvinātāji" uzrādītā. Aktuālā informācija uz 08.04.2019.

⁵⁴ MK noteikumi Nr. 276 Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām, Latvijas Vēstnesis, 101 (2488), 29.06.2001.

⁵⁵ MK noteikumi Nr. 655 Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām, Latvijas Vēstnesis, 223 (6050), 09.11.2017.

⁵⁶ Kredītiestāžu sniegtā informācija

⁵⁷ Eiropas Komisijas saraksts ar trešajām valstīm, kuras nepietiekami cīnās ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un teroristu finansēšanu (Publicēts 13.03.2019.)

⁵⁸ Kredītiestāžu sniegtā informācija

- 3.4.11. Vislielākā ienākošo maksājumu kopsummu (pētījumā ietvarā iekļauto NVO veidu kontekstā) 2017. un 2018. gadā ir saņēmušas sporta biedrības un nodibinājumi, kā arī NVO, kā darbība saistīta ar kultūru un atpūtu, sociālā atbalsta pasākumiem, reliģiju, tiesiskuma un interešu aizstāvību. Šo NVO ienākošo maksājumu kopsumma veido 16% no visu NVO kontos ienākošajiem maksājumiem (skatīt Tabulu Nr. 20).
- 3.4.12. Likumsakarīgi, ka vislielākā izejošo maksājumu kopsummu (pētījumā ietvarā iekļauto NVO veidu kontekstā) 2017. un 2018. gadā ir veikušas NVO, kas saņēmušas lielākās ienākošo maksājumu kopsummas t.i. sporta biedrības un nodibinājumi, kā arī NVO, kā darbība saistīta ar kultūru un atpūtu, sociālā atbalsta pasākumiem, reliģiju, tiesiskuma un interešu aizstāvību. Šo NVO izejošo maksājumu kopsumma veido 17% no visiem NVO izejošajiem maksājumiem (skatīt Tabulu Nr. 20).
- 3.4.13. Vislielāko skaidras naudas iemaksu kopsummu 2017. un 2018. veido reliģisko organizāciju iemaksas. Salīdzinoši ar reliģiskajām organizācijām, NVO, kā darbība saistīta ar kultūru, atpūtu un sportu, ir veikušas uz pusi mazāk skaidras naudas iemaksas. Šo NVO skaidras naudas iemaksu kopsumma veido 36% no visām skaidras naudas iemaksām, ko veikuši kredītiestāžu klienti – NVO (skatīt Tabulu Nr. 20). Pastāv augsts riska līmenis, ka reliģiskās organizācijas var tikt iesaistītās NILLTF darbībās, kurās nepieciešama skaidras naudas legalizācija. Turklāt pārsvarā ziedojumi tiek veikti anonīmi, tāpēc lielāka iespēja atklāt šo NVO saistību ar NILLTF būtu pētot saņemto ziedojumu izlietojumu atbilstību NVO darbības mērķiem.
- 3.4.14. Vislielāko skaidras naudas izmaksu kopsummu 2017. un 2018. gadā veido NVO, kā darbības saistītas ar kultūru, atpūtu un sportu. NVO, kas darbojas kultūras un atpūtas jomā, kā arī sporta jomā, veic skaidras izmaksas divas reizes lielākā apjomā nekā iemaksas. Tas var liecināt par šāda veida NVO iesaistīšanos darbībās, kas veicina ēnu ekonomiku t.i. norēķinās par precēm un pakalpojumiem skaidrā naudā, šādā veidā, iespējams, izvairoties no nodokļu nomaksas. Savukārt reliģiskās organizācijas, kā skaidras naudas iemaksas veido lielāko iemaksātās skaidras naudas kopsummu, skaidrā naudā izmaksā vien aptuveni 20% no iemaksātās skaidrās naudas kopsummas. Šo NVO skaidras naudas izmaksu kopsumma veido 55% no visām skaidras naudas iemaksām, ko veikuši kredītiestāžu klienti – NVO (skatīt Tabulu Nr. 20).

3.5. Patieso labumu guvēju atklāšanas prasības

- 3.5.1. NVO kā jebkurai JP jāsniedz informācija UR, VID.NVO sektora PLG atklāšanas būtība kopumā ir atšķirīga un NVO sektoram neierasta, iepretim komercsabiedrībām, jo NVO nav ierastā īpašnieku statusa un būtības, atbilstoši, kurai identificēt personas vai personu, kas īsteno kontroli. Labāka izpratne ir tām NVO, kuru pārstāvji vai biedri darbojas uzņēmējdarbībā. Nereti NVO sektora klienti, iesniedzot dokumentus UR norāda, ka viņiem nav skaidrs, kas ir PLG un lūdz UR darbiniekus vienkārši paskaidrot, kura norāde par PLG būtu pareizā.
- 3.5.2. Vairums NVO pienākumu atklāt PLG neasociē ar NILLTFN pasākumiem, tāpēc prasība atklāt PLG NVO tiek uztverta kā administratīva prasība, kas rada kā laika, tā finansiālu slogu un NVO sektoram kopumā nav skaidra. UR sadarbībā ar TM un FM ir sagatavojis skaidrojošu materiālu par PLG atklāšanu katrā no NVO veidiem. Skaidrojumi pieejami UR mājaslapā, kā arī tiek sniegtas klātienē konsultācijas. Papildus UR sadarbībā ar Latvijas Finanšu nozares asociāciju sagatavojis skaidrojošos materiālus NVO attiecībā uz PLG atklāšanas pienākumu kā UR, tā arī NILLTFNL subjektiem klientu izpētes ietvaros. UR ir skaidrojis attiecīgās prasības NVO un MK sadarbības memoranda īstenošanas padomes sēdē.
- 3.5.3. Nodibinājumos vērtējams, vai PLG ir dibinātājs, valdes loceklis vai tieši vai netieši veic kontroli. Var būt situācijas, kurās PLG noskaidrot nav iespējams. Ja reģistrētā nodibinājumā PLG ir valdes loceklis, atsevišķs pieteikums PLG reģistrācijai UR nav jāiesniedz.
- 3.5.4. Reliģiskajās organizācijās un reliģisko organizāciju iestādēs par PLG tiek uzskatīti vadības institūcijas locekļi, kuri ir tiesīgi pārstāvēt reliģiskās organizācijas. UR norāda, ka minētais nosacījums normatīvajā regulējumā gan nav ierakstīts un katrs gadījums jāvērtē individuāli.
- 3.5.5. NVO sektora PLG ziņošanas aktivitāte ir zema – uz 31.12.2017. 1456 NVO atklājuši PLG (5% no uz 31.12.2018. reģistrētajām NVO), bet uz 31.12.2018. 1987 NVO (7% no uz 31.12.2018. reģistrētajām NVO).⁵⁹ Uz 31.12.2017. 16 NVO reģistrējuši 90% gadījumu (no NVO, kas norādījušas PLG/kontrolējošo personu) NVO PLG/kontroles īstenoņāji ir Latvijas rezidenti, 4% Krievijas rezidenti un 6% veido Lietuvas, Ukrainas, Kazahstānas, Izraēlas un citu valstu rezidenti.
- 3.5.6. NVO tāpat kā jebkura JP var tikt iesaistīta NILLTF, tāpēc uz NVO būtu jāattiecināta tās pašas NILLTFNL prasības, kas uz citām JP. PLG noteikšana un reģistrēšana ir viens no priekšnoteikumiem NVO darbības caurspīdīguma nodrošināšanā. Jāveicina NVO sektora informētību un izpratni par NILLTF prasību attiecināmību uz šo sektoru.

⁵⁹ UR sniegtā informācija. Tai skaitā atbilstoši NILLTFNL 18.2 panta ceturtajai daļai (spēkā esošajā redakcijā) NVO atklājuši PLG uz 31.12.2017. 1435 NVO, bet uz 31.12.2018. 1471 NVO PLG atklāts uz noklusējuma pamata

1. PIELIKUMS

Saisinājumi un terminoloģija

ANO DP	Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome
AS	Akciju sabiedrība
EK	Eiropas Komisija
FATF	Finanšu darījumu darba grupas (<i>Financial action task force</i>)
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
IO	Efektivitātes rādītājs saskaņā ar FATF standartiem (<i>Immediate Outcome</i>)
JP	Juridiska persona ⁶⁰
KD	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas dienests
KNAB	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
MK	Ministru kabinets
Moneyval	Eiropas Padomes ekspertu komiteja naudas atmazgāšanas novēršanas pasākumu un terorisma finansēšanas novērtējums
Moneyval ziņojums	Moneyval savstarpējās novērtēšanas 5.kārtas ziņojums par Latviju (publicēts 2018.gada 23.augustā).
NILL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija
NILLTF	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma finansēšana
NILLTFNL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums
Nominālais direktors	Fiziska persona, kura direktora (valdes, padomes locekļa) funkcijas pilda formāli, proti, persona tiek reģistrēta kā uzņēmuma amatpersona attiecīgas valsts uzņēmumu reģistrā, taču faktiski uzņēmumu vada atbilstoši citas personas norādēm. Nominālo direktoru izmantošanas nolūks galvenokārt ir pilnīgas anonimitātes nodrošināšana, patieso labuma guvēju slēpšana. Parasti nominālajiem direktoriem nepieder uzņēmuma daļas vai akcijas. Atsevišķas jurisdikcijas pieļauj un regulē nominālo direktoru institūtu.
NNDP	Noteiktās nefinanšu darbības un profesijas
NRA	Latvijas Nacionālais NILLTF risku novērtēšanas ziņojums par 2013. – 2016. gadiem
NVO	Nevalstiskā organizācija ⁶¹
NVS	Neatkarīgo Valstu Savienība
PLG	Patiesais labuma guvējs
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SLO	Sabiedriskā labuma organizācija
TF	Terorisma finansēšana
UR	Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs
VDD	Valsts Drošības dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests

⁶⁰ JP šī ziņojuma ietvaros apskatīta šādā dalījumā: Personālsabiedrības; SIA, AS (t.sk. Eiropas komercsabiedrības); Citi (individuālie uzņēmumi; zemnieku saimniecības; zvejnieku saimniecības; kooperatīvās sabiedrības).

⁶¹ NVO šī ziņojuma ietvaros apskatītas šādā dalījumā: Biedrības; Nodibinājumi; Reliģiskās organizācijas, to iestādes, reliģisko organizāciju apvienības; Citi (arodbiedrības, arodbiedrību apvienības, arodbiedrību patstāvīgās vienības, politiskās partijas; politisko partiju apvienības, Eiropas ekonomisko interešu grupas).

2. PIELIKUMS

Tabulas un attēli

Tabula Nr. 1 – UR un Kontu reģistrā reģistrēto JP skaits

JP kopskaits uz⁶²:	31.12.2017.	31.12.2018.
SIA	159 265	150 191
AS (t.sk. Eiropas komercsabiedrības)	1023	1053
Komandītsabiedrības	132	145
Citas JP pilnsabiedrības, kooperatīvās sabiedrības)	2471	2470
Citas JP (biedrības, reliģiskās organizācijas, to iestādes, politiskās partijas, nodibinājumi)	25 989	26 889
KOPĀ	188 880	180 748
JP nerezidentu, skaits ⁶³	36 359	10 478

Avots: Uzņēmumu reģistrs, Kontu reģistrs

Tabula Nr. 2 – JP apgrozāmie līdzekļi, euro ⁶⁴

	2017. gads	2018. gads
AS	5 312 565 380,00	2 073 145 107,00
SIA	20 026 506 988,00	15 141 808 899,00
Citas JP	1 020 214 042,00	1 027 495 609,00

Avots: Valsts ieņēmumu dienests

Tabula Nr. 3 – Kontroles dienesta saņemto ziņojumu skaits par aizdomīgiem darījumiem

Skaits uz:	31.12.2017.	31.12.2018.
Aizdomīgo ziņojumu skaits (no Latvijas iestādēm), kas saistīti ar AS	318	149
% no visiem aizdomīgo darījumu ziņojumiem	5%	3%
Aizdomīgo darījumu ziņojumos iekļauto AS skaits	128	145
Aizdomīgo ziņojumu skaits (no Latvijas iestādēm), kas saistīti ar SIA	3 152	1 841
% no visiem aizdomīgo darījumu ziņojumiem	52%	39%
Aizdomīgo darījumu ziņojumos iekļauto SIA skaits	4594	3895
Kopējais aizdomīgo darījumu skaits, kuros iesaistīta JP	6058	4719
Kopējais aizdomīgo darījumu ziņojumu skaits	7722	6617

Avots: Kontroles dienests

Tabula Nr. 4 – Kontroles dienesta saņemto ziņojumu skaits par neparastajiem darījumiem

Skaits uz:	31.12.2017.	31.12.2018.⁶⁵
Neparasto ziņojumu skaits (no Latvijas iestādēm), kas saistīti ar AS	1094	738
% no visiem neparasto darījumu ziņojumiem	24%	5%
Neparasto darījumu ziņojumos iekļauto AS skaits	20	57
Neparasto ziņojumu skaits (no Latvijas iestādēm), kas saistīti ar SIA	3299	10 580
% no visiem neparasto darījumu ziņojumiem	72%	73%
Neparasto darījumu ziņojumos iekļauto SIA skaits	241	1580
Neparastie ziņojumi, kuros ir iesaistīta JP	4551	14 388
Kopējais neparasto darījumu skaits	9024	26 377

Avots: Kontroles dienests

Tabula Nr. 5 – Kontu reģistrā reģistrēto nerezidentu JP skaits

Skaits uz:	31.12.2017.	31.12.2018.
Unikālo kontu reģistrā reģistrēto JP nerezidentu skaits ⁶⁶	36 359	10 478
Kontu reģistrā reģistrēto kontu skaits (neievērojot unikalitāti)	68 099	19 065
JP nerezidenti, kas reģistrētas zemu nodokļu vai beznodokļu valstīs un teritorijās (no unikālo kontu reģistrā reģistrēto JP nerezidentu skaita)	26 644 ⁶⁷	145 ⁶⁸

Avots: Kontu reģistrs

⁶² UR sniegtie dati.

⁶³ Kontu reģistra sniegtie dati. Unikālitate tiek noteikta, salīdzinot kontu reģistra informācijas sniedzēju datus. Rezidence noteikta Kontu reģistra izpratnē.

⁶⁴ Informācijas avots – gada pārskati par 2017. un 2018.gadu

⁶⁵ 01.05.2018. mainījās neparasto ziņojumu ziņošanas sliekšņi – tie samazinājās līdz ar to ziņojumu skaits salīdzinoši ar 2017. gadu nozīmīgi pieauga.

⁶⁶ Juridisko personu, kas nav Latvijas Republikas rezidenti (rezidence tiek noteikta Kontu reģistra likuma izpratnē), skaits, ja unikalitate tiek noteikta pēc kontu reģistra informācijas sniedzēju datiem.

⁶⁷ MK noteikumi Nr. 276 Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām, Latvijas Vēstnesis, 101 (2488), 29.06.2001. (valstu sarakstu skat. Pielikumā Nr. 3)

⁶⁸ MK noteikumi Nr. 655 Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām, Latvijas Vēstnesis, 101 (2488), 29.06.2001. (valstu sarakstu skat. Pielikumā Nr. 3)

Tabula Nr. 6 – Augsta riska NVO ⁶⁹

Augsta riska NVO skaits⁷⁰ uz	31.12.2017.	31.12.2018.
NVO, kam piešķirts SLO statuss	2759	2785
NVO, kas kā darbības veidu norādījušas FATF NVO definīcijai atbilstošu darbības jomu ⁷¹	1442	1710
NVO nav norādījušas konkrētu nodarbošanās veidu ⁷²	22 189	22 703
NVO, kas kā darbības veidu norādījušas "Citur neklasificēta biedrība vai nodibinājums". ⁷³	70	89
KOPĀ	26 460	27 287
Visas UR reģistrētās NVO (t.sk. SLO)		
Biedrības	20 545	21 364
Nodibinājumi	1447	1485
Reliģiskās organizācijas (draudze, baznīca, diecēze)	955	955
Citas NVO (arodbiedrība, politiskā partija, Eiropas ekonomisko interešu grupa u.tml.)	3042	3085
KOPĀ	25 989	26 889

Avots: Uzņēmumu reģistrs

Tabula Nr. 7 – UR reģistrēto SIA un AS skaits⁷⁴

	2017. gadā reģistrēto SIA/AS skaits	Kopskaits uz 31.12.2017.	2018. gadā reģistrēto SIA/AS skaits	Kopskaits uz 31.12.2018.
SIA	9343	159 265	9866	150 191
AS	59	1023	56	1053
KOPĀ	9402	160 288	9922	151 244

Avots: Uzņēmumu reģistrs

Tabula Nr. 8 – Nerezidentu maksājumi pēc iniciatora vai saņēmēja kredītiestādes reģistrācijas valsts koda

Nerezidentu maksājumi pēc iniciatora vai saņēmēja kredītiestādes reģistrācijas valsts koda (2018.gadā)			
Ienākošie		Izejoši	
Igaunija	15 687 953 166,82	Krievija	11 179 495 341,52
Krievija	10 676 963 542,60	Vācija	7 117 471 420,52
Lietuva	5 651 976 260,72	Lietuva	6 402 229 021,73
Vācija	4 359 739 073,08	Igaunija	5 532 808 514,68
Lielbritānija	3 593 627 658,38	Lielbritānija	339 4439 420,94
Čehija	3 544 649 250,63	Čehija	2 958 933 171,89
Zviedrija	1 945 166 286,49	Polija	2 212 914 184,09
Ukraina	1 738 682 341,21	Ukraina	1 961 253 605,87
Somija	1 702 848 257,49	Somija	1 842 976 232,30

Avots: Finanšu un kapitāla tirgus komisija

Tabula Nr. 9 – UR reģistrēto JP skaits un JP skaits, kas atklājušas PLG

	31.12.2017.	31.12.2018.
Reģistrēto JP kopskaits	188 880	180 748
Atklājuši PLG	1745 (0.95%)	145 294 (80%)
PLG pēc noklusējuma, neiesniedzot citu informāciju līdz 01.03.2018. (NILLTFNL 18.2 panta ceturtā un piektā daļa) atklājušas	N/A	114 692
JP, kas atklājušas PLG atsevišķā kārtībā	N/A	30 602
Reģistrēto SIA un AS kopskaits	160 288	151 244
Atklājuši PLG	1745 (1%)	143 738 (95%)
PLG pēc noklusējuma, neiesniedzot citu informāciju līdz 01.03.2018. (NILLTFNL 18.2 panta ceturtā un piektā daļa) atklājušas	N/A	113 156
JP, kas atklājušas PLG atsevišķā kārtībā	N/A	30 602
Kontroli īsteno tieši	1408 (81%)	138 144 (96%)

Avots: Uzņēmumu reģistrs

⁶⁹ Kopskaits atšķiras, jo UR reģistrēto NVO skaitā ietilpst arī SLO statusu ieguvušas NVO. NVO var norādīt vairākus nodarbošanās veidus. Statistika nav norādīta ņemot vērā NVO unikalitāti.

⁷⁰ Atbilstoši FATF NVO definīcijai, ņemot vērā Latvijā reģistrēto NVO veidus. UR un VID dati.

⁷¹ UR sniegtie dati par 10 visbiežāk reģistrētajiem NVO veidiem

⁷² Saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 15. panta pirmās daļas 3. punktu viena no biedrību un nodibinājumu reģistrā ierakstāmajām ziņām ir darbības vai nodibinājuma mērķis, kā arī darbības jomu atbilstoši MK noteiktajai klasifikācijai, ja biedrība vai nodibinājums darbības jomu piesaka ierakstīšanai vai tās ierakstīšanu paredz likums. Ievērojot minēto, biedrībai un nodibinājumam darbības joma obligāti jāpiesaka tad, ja to īpaši paredz likums. Obligāta darbības jomas pieteikšana reģistrācijai noteikta tikai darba devēju organizācijām un arodbiedrībām, atbilstoši Darba devēju organizāciju un to apvienību likumam un Arodbiedrību likumam.

⁷³ Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 779 (01.01.2016.) "Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi"

⁷⁴ UR sniegtā informācija

Tabula Nr. 10 – Kontu reģistrā reģistrēto nerezidentu JP reģistrācijas valstis

Kontu reģistrā reģistrēto nerezidentu JP reģistrācijas valstis				
Valsts	JP skaits uz 31.12.2017.	Nerezidentu JP, skaits, (ja unikalitāte tiek noteikta, salīdzinot kontu reģistra informācijas sniedzēju datus) uz 31.12.2017.	JP skaits uz 31.12.2018.	Nerezidentu JP, skaits, (ja unikalitāte tiek noteikta, salīdzinot kontu reģistra informācijas sniedzēju datus) uz 31.12.2018.
Lielbritānija	22 104	10 922	6046	2996
Britu Virdžīnas	9847	5201	1248	796
Kipra	6193	4431	3564	2132
Seišelas	4327	2168	368	234
Beliza	4228	2079	537	300
Panama	3511	1813	401	246
Honkonga	3380	1871	883	388
Kanāda	1623	817	281	157
Māršala Salas	1449	699	116	85
Igaunija	1038	633	1151	650

Avots: Kontu reģistrs

Tabula Nr. 11 – Kontu reģistrā reģistrēto unikālo PLG (skaits) rezidences valstis

Kontu reģistrā reģistrēto unikālo PLG (skaits) rezidences valstis				
Valsts	PLG skaits uz 31.12.2017.	Unikālo PLG skaits uz 31.12.2017.	PLG skaits uz 31.12.2018.	Unikālo PLG skaits uz 31.12.2018.
Krievija	15 451	6510	7420	3897
Ukraina	11 385	4711	5138	2556
Lietuva	2225	1162	2280	1280
Baltkrievija	2163	1006	1045	627
Igaunija	1904	984	2018	1106
Uzbekistāna	1651	737	653	322
Vācija	979	490	1510	956
Itālija	810	422	1057	704
Kazahstāna	633	329	274	159
Azerbaidžāna	443	247	229	117

Avots: Kontu reģistrs

Tabula Nr. 12 – UR reģistrēto NVO skaits

Visas UR reģistrētās NVO (t.sk. SLO)		
Biedrības	20545	21364
Nodibinājumi	1447	1485
Reliģiskās organizācijas (draudze, baznīca, diecēze)	955	955
Citas NVO (arodbiedrība, politiskā partija, Eiropas ekonomisko interešu grupa u.tml.)	3085	646
KOPĀ	25 989	26 889

Avots: Uzņēmumu reģistrs

Tabula Nr. 13 – Piešķirto un anulēto SLO statusu skaits

	01.01.2017.- 31.12.2017.	01.01.2018.- 31.12.2018.	Uz 01.01.2018.	Uz 01.01.2019.
Piešķirts SLO statuss	221	138	2759	2785
Anulēts SLO statuss	101	101	700	801

Avots: Valsts ieņēmumu dienests

Tabula Nr. 14 – Kontroles dienestā saņemto ziņojumu skaits, kuros parādās NVO

	2017.	2018.
No subjektiem saņemto ziņojumu skaits, kuros figurē NVO	64	135
Ziņojumus iekļauto NVO skaits	66	85
NVO skaits, par ko veikta padziļinātā izpēte pamatojoties uz saņemtajiem ziņojumiem	30	35
Apkopojumi kā ziņojumi nosūtīti tiesībsaizsardzības iestādēm	3	2
Uzsākti kriminālprocesi	3	1

Avots: Kontroles dienests

Tabula Nr. 15 – NVO saņemtās ziedotās un dāvinātās naudas un mantas kopsummas (euro)⁷⁵

	01.01.2017. -31.12.2017.	01.01.2018. – 31.12.2018.
NVO saņemtās ziedotās un dāvinātās naudas un mantas kopsummas (euro) ⁷⁶	43 649 904,70	37 249 422,32
SLO saņemtās ziedotās un dāvinātās naudas un mantas kopsummas (euro)	63 566 337,02	33 907 422,01

Avots: Valsts ieņēmumu dienests

Tabula Nr. 16 – Valstis, no kurām SLO visbiežāk saņēmušas ziedojumus un dāvinājumus⁷⁷

Valstis, no kurām SLO visbiežāk saņēmušas ziedojumus un dāvinājumus 2017. un 2018. gadā			
Valsts	Summa (euro) 01.01.2017.-31.12.2017.	Valsts	Summa (euro) 01.01.2018.-31.12.2018.
ASV	4 249 042,93	Vācija	1 329 122,47
Austrija	1 097 842,00	Austrija	931 227,00
Kipra	960 000,00	ASV	673 723,53
Vācija	933 391,41	Britu Virdžīnas	430 339,00
Krievija	597 448,47	Malta	372 734,95
Lielbritānija	549 146,97	Lielbritānija	355 930,00
Britu Virdžīnas	339 050,00	Zviedrija	295 232,24
Zviedrija	329 102,91	Lietuva	270 944,63
Norvēģija	209 758,99	Norvēģija	204 500,60
Izraēla	193 555,17	Krievija	131 378,00

Avots: Valsts ieņēmumu dienests

Tabula Nr. 17 – NVO ienākošie un izejošie darījumi

	Darījumu skaits (2017.-2018.)	Darījumu kopsumma (euro)	Viena darījuma vidējā summa
Ienākošie darījumi			
Iekšzemes	3 315 402	1 132 863 899,26	341,70
Ārvalstu	59 967	138 575 655,70	2310,87
Kopā	3 375 369	1 271 439 554,96	376,68
Izejošie darījumi			
Iekšzemes	1 588 416	1 188 982 637,66	748,53
Ārvalstu	39 249	63 408 702,16	1615,55
Kopā	1 627 665	1 252 391 339,82	769,44
2017. un 2018. gadā veikto darījumu skaits un darījumu kopsumma			
Iekšzemes	4 903 818	2 321 846 536,92	473,48
Ārvalstu	99 216	201 984 357,86	2035,80
Kopā	5 003 034	2 523 830 894,78	504,46

Avots: Finanšu un kapitāla tirgus komisija

Tabula Nr. 18 – NVO veiktajos darījumos visbiežāk iesaistītās valstis 2017. un 2018. gadā

Pēc summas		Pēc darījumu skaita	
Ienākošie	Izejošie	Ienākošie	Izejošie
Latvija	Latvija	Latvija	Latvija
Šveice	Igaunija	Lietuva	Igaunija
Vācija	Vācija	Somija	Lietuva
ASV	Lielbritānija	Vācija	Vācija
Lielbritānija	Lietuva	Igaunija	Lielbritānija
Krievija	ASV	Lielbritānija	Īrija
Zviedrija	Krievija	Zviedrija	Polija
Baltkrievija	Polija	Krievija	ASV
Lietuva	Dānija	Īrija	Krievija
Igaunija	Šveice	Norvēģija	Francija

Avots: Finanšu un kapitāla tirgus komisija

Tabula Nr. 19 – Latvijā reģistrēto NVO ienākošie un izejošie darījumi ar augsta riska valstīm un to kaimiņvalstīm 2017.-2018.gadā

Augsta riska valstis*	Ienākošie darījumi		Izejošie darījumi	
	Darījumu skaits	Kopsumma (euro)	Darījumu skaits	Kopsumma (euro)
Bahreina	0	0.00	4	52.39
Ēģipte	2	655.00	15	11 426.91

⁷⁵ Statistika apkopota par visām NVO (neskaitot SLO saņemtos ziedojumus). Augsta riska NVO atsevišķi izdalīt nav iespējams. Informācija iegūta no NVO un SLO iesniegtajiem gada pārskatiem sadalā "Ziedotāji un dāvinātāji" uzrādītā. Aktuālā informācija uz 08.04.2019.⁷⁶ Statistika apkopota par visām NVO (neskaitot SLO saņemtos ziedojumus). Augsta riska NVO atsevišķi izdalīt nav iespējams.⁷⁷ Informācija iegūta no NVO un SLO iesniegtajiem gada pārskatiem sadalā "Ziedotāji un dāvinātāji" uzrādītā. Aktuālā informācija uz 08.04.2019.

Tabulas Nr. 19 turpinājums				
Indonēzija	0	0.00	6	23 242.09
Jordānija	8	31 593.54	0	0.00
Katara	4	5 321.96	0	0.00
Kuveita	1	1 500.00	0	0.00
Libāna	6	11 234.99	1	516.54
Maroka	1	200.00	4	1 183.86
Nigērija	1	885.00	1	2 950.00
Pakistāna	0	0.00	4	3 580.00
Palestīna	0	0.00	8	36 579.00
Panama	7	211 674.55	1	1 184.15
Saūdu Arābija	3	171 195.00	1	3 725.00
Šrilanka	0	0.00	4	6 905.81
Tunisija	1	3 840.00	0	0.00
Augsta riska valstu kaimiņvalstis**				
Armēnija	18	30 679.02	62	30 063.26
Azerbaidžāna	30	80396	46	150 567.68
Dienvidkoreja	23	166 376.71	51	245 784.91
Izraēla	111	1 505 382.04	153	415 962.09
Krievija	1 844	9 215 289.21	1 295	4 031 152.42
Ķīna	38	115 218.61	53	189 339.74
Turcija	84	246 349.39	88	150 538.93
Turkmenistāna	0	0.00	1	1058.38
*Augsta riska valstis atbilstoši MK noteikumiem Nr.554 "Noteikumi par valstīm, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildus pārbaudi" un Eiropas Komisijas noteiktās augsta riska trešās valstis (saraksts publicēts 2018.gada 13.novembrī)				
**Irākas, Irānas, Sirijas un Ziemeļkorejas kaimiņvalstis, kas nav iekļautas iepriekš minētajos valstu sarakstos.				

Avots: Finanšu un kapitāla tirgus komisija

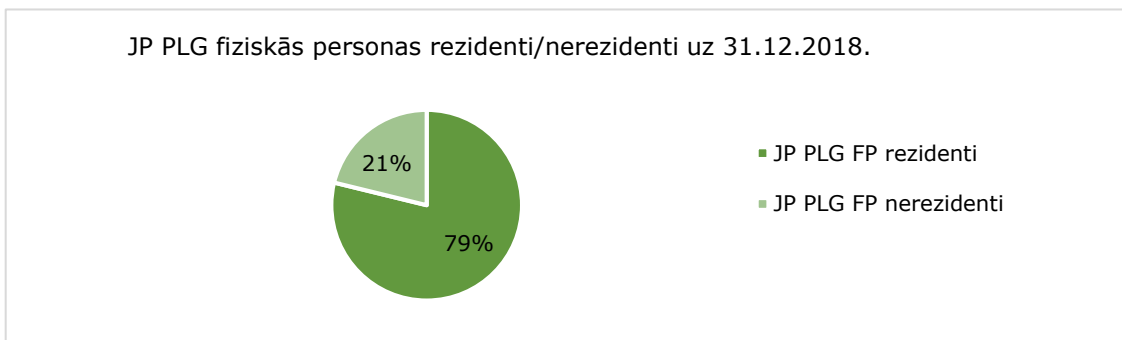
Tabula Nr. 20 – NVO finanšu plūsmas detalizēts izklāsts

NVO finanšu plūsma 2017.-2018.gadā	
NVO ienākošo maksājumu kopsumma pa valstīm	
Latvija	1 132 863 899,26
Šveice	17 716 995,15
Vācija	16 935 285,44
ASV	15 234 652,39
Lielbritānija	10 136 302,64
Krievija	9 215 289,21
Zviedrija	6 610 234,29
Baltkrievija	5 675 854,88
Lietuva	4 951 219,58
Igaunija	4 554 429,12
NVO izejošo maksājumu kopsumma pa valstīm	
Latvija	1 188 982 637,66
Igaunija	8 421 085,14
Vācija	6 869 613,93
Lielbritānija	5 593 308,47
Lietuva	4 751 470,29
ASV	4 207 970,54
Krievija	4 031 152,42
Polija	2 904 440,86
Dānija	2 639 539,76
Šveice	2 560 373,59
Atbilstoši FATF definīcijai atbilstošo NVO ienākošo maksājumu kopsumma (TOP 5)	
Sporta biedrības un nodibinājumi	85 225 261,18
Kultūra un atpūta	69 683 312,03
Sociālā atbalsta pasākumi personām	37 043 648,77
Reliģija	38 573 393,24
Tiesiskums un interešu aizstāvība	16 585 232,48
Atbilstoši FATF definīcijai atbilstošo NVO izejošo maksājumu kopsumma (TOP 5)	
Sporta biedrības un nodibinājumi	88 839 968,74
Kultūra un atpūta	73 398 872,55
Sociālā atbalsta pasākumi personām	41 604 034,42
Reliģija	25 814 546,42
Tiesiskums un interešu aizstāvība	16 775 188,48
Atbilstoši FATF definīcijai atbilstošo NVO ienākošo skaidras naudas darījumu kopsumma (TOP 5)	
Reliģija	5 519 651,24
Kultūra un atpūta	2 557 777,19

Tabulas Nr. 20 turpinājums	
Sporta biedrības un nodibinājumi	2 402 959,55
Sociālā atbalsta pasākumi personām	680 289,43
Tiesiskums un interešu aizstāvība	130 037,43
Atbilstoši FATF definīcijai atbilstošo NVO izejošo skaidras naudas darījumu kopsumma (TOP 5)	
Kultūra un atpūta	8 839 800,11
Sporta biedrības un nodibinājumi	6 626 984,19
Reliģija	1 416 921,50
Sociālā atbalsta pasākumi personām	393 026,82
Tiesiskums un interešu aizstāvība	181 037,03

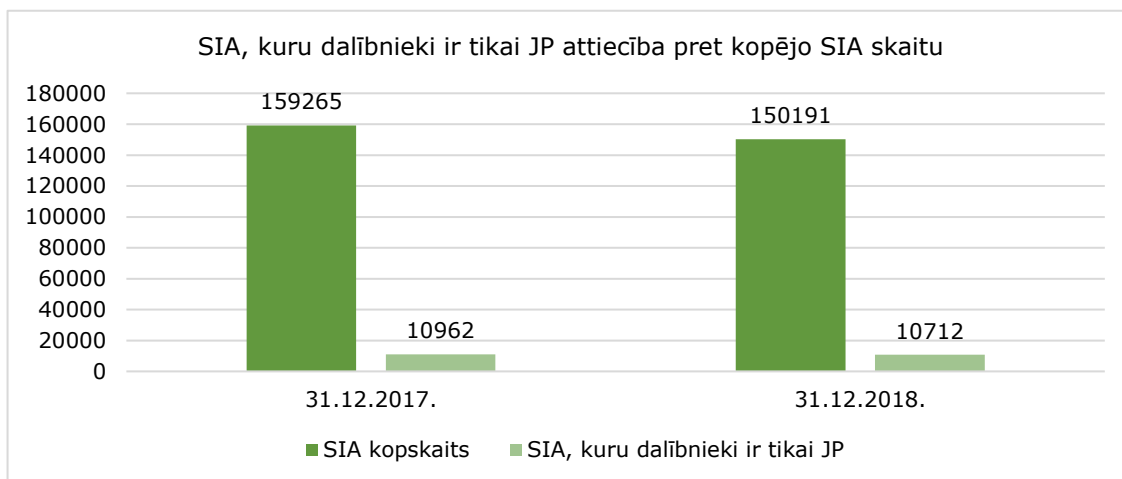
Avots: FKTK

Attēls Nr. 1 - JP PLG fiziskās personas rezidenti/nerezidenti

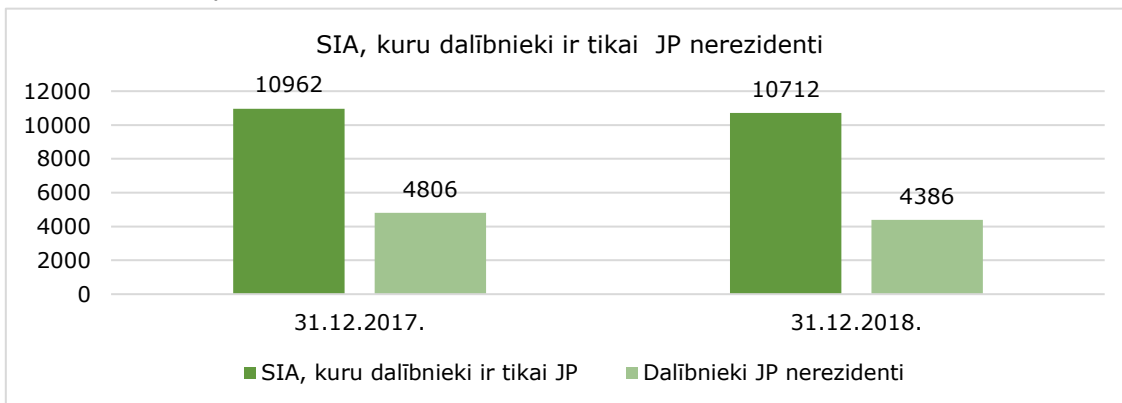
Avots: Uzņēmumu reģistrs

Attēls Nr. 2 – SIA, kuru dalībnieki ir tikai JP

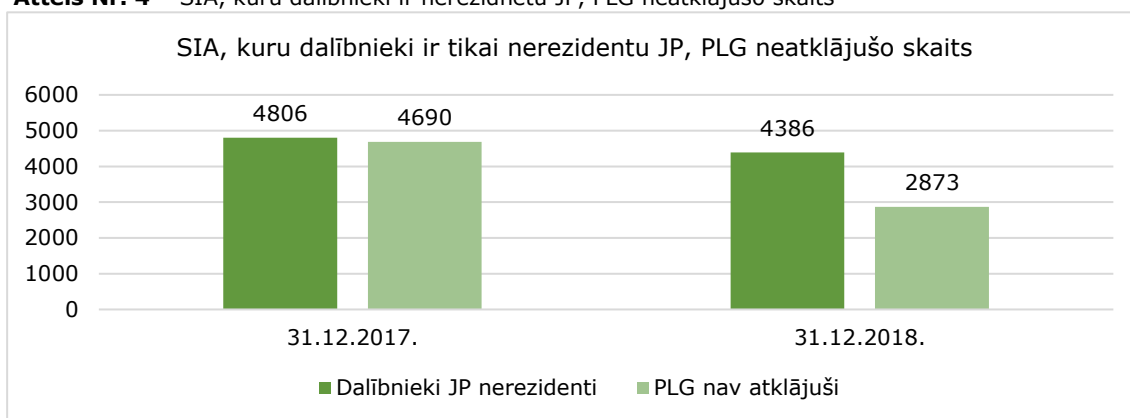
Avots: Uzņēmumu reģistrs

Attēls Nr. 3 – SIA skaits, kuru dalībnieki ir tikai JP nerezidenti (attiecībā pret to SIA kopskaitu, kuru dalībnieki ir tikai JP)

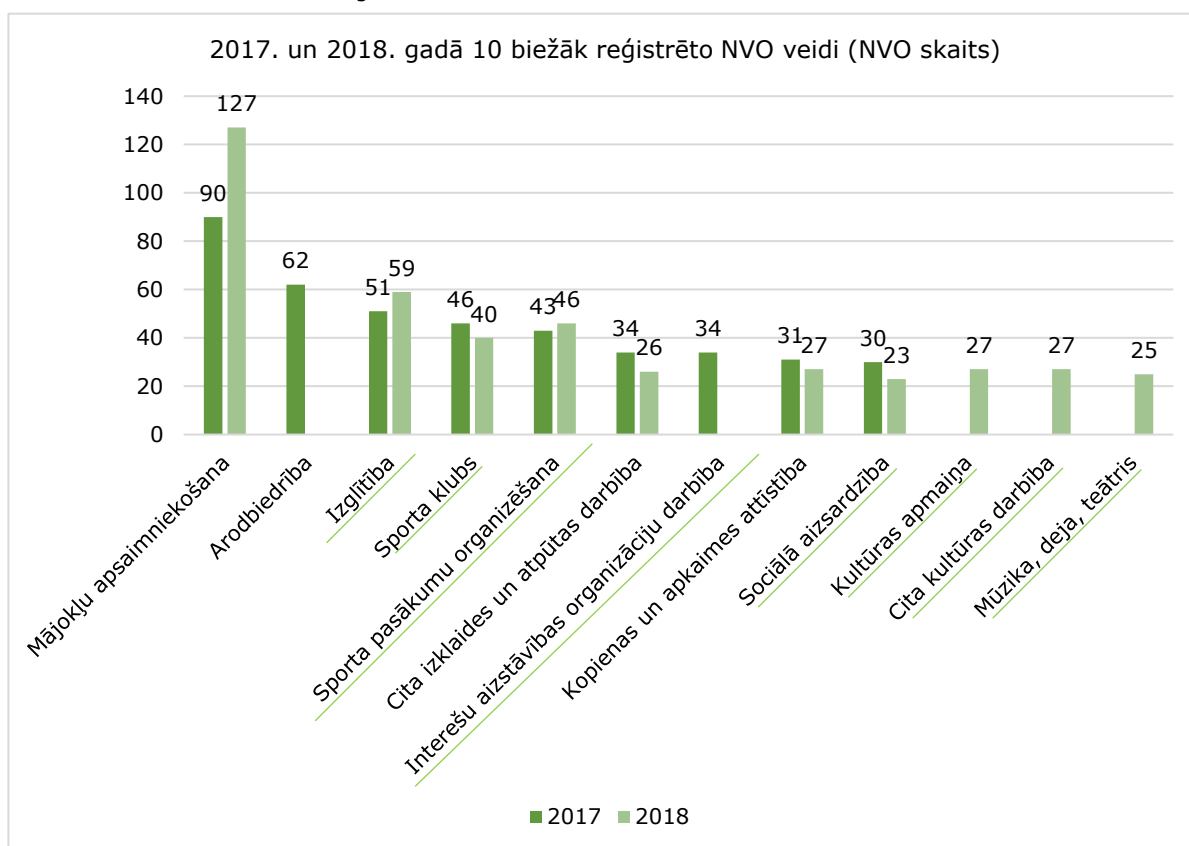
Avots: Uzņēmumu reģistrs

Attēls Nr. 4 – SIA, kuru dalībnieki ir nerezidentu JP, PLG neatklājušo skaits

Avots: Uzņēmumu reģistrs

Attēls Nr. 5 – 10 biežāk reģistrētie NVO veidi⁷⁸

Avots : Uzņēmumu reģistrs

⁷⁸ Pasvītroti darbības veidi, kas atbilst FATF definīcijai kā augsta riska NVO

3. PIELIKUMS

Ziņojumā izmantotie valstu saraksti

Valstu saraksts atbilstoši MK 2010.gada 21.jūnija noteikumu Nr.554 "Noteikumi par valstīm, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi" pielikumam.

1. Afganistānas Islama Republika
2. Alžīrijas Tautas Demokrātiskā Republika
3. Bahreinas Karaliste
4. Bangladešas Tautas Republika
- 4.¹ Dienvidsudānas Republika
- 4.² Gruzija (Abhāzija un Dienvidosetija)
5. Ēģiptes Arābu Republika
6. Indonēzijas Republika
7. Irākas Republika
8. Irānas Islama Republika
9. Jemenas Republika
10. Jordānijas Hašimītu Karaliste
11. Kataras Valsts
12. Kenijas Republika
13. Korejas Tautas Demokrātiskā Republika
14. Krievijas Federācija (Čečenija, Dagestāna, Ingušija un Ziemeļosetija)
15. Kuveitas Valsts
16. Libānas Republika
17. Lībijas Sociālistiskā Arābu Tautas Džamahīrija
- 17.¹ Mali Republika
18. Marokas Karaliste
19. Nigērijas Federatīvā Republika
20. Omānas Sultanāts
21. Pakistānas Islama Republika
22. Palestīniešu Pašpārvalde*
23. Saūda Arābijas Karaliste
24. Sīrijas Arābu Republika
25. Somālija
26. Sudānas Republika
27. Tunisijas Republika
38. Ukraina (Krimas Autonomā Republika, Luhanskas apgabals un Doņeckas apgabals)

Eiropas Komisijas 2019.gada 13.februārī pieņemtais saraksts ar 23 trešajām valstīm, kam ir stratēģiski trūkumi NILL un TF apkarošanas sistēmās. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu (ES) 2015/849 (4.direktīva) un (ES) 2018/843 (5.direktīva) Eiropas Komisija ir pilnvarota veikt autonomu izvērtējumu, lai noteiktu augsta riska trešās valstis. Sarakstā iekļautas 12 valstis, kuras savā sarakstā iekļāvusi Finanšu darbību darba grupa (*FATF*), un 11 citām jurisdikcijām.

1. Afganistāna
2. ASV Samoa
3. Bahamu Salas
4. Botsvāna
5. Korejas Tautas Demokrātiskā Republika
6. Etiopija
7. Gana
8. Guama
9. Irāna
10. Irāka
11. Lībija
12. Nigērija
13. Pakistāna
14. Panama
15. Puertoriko
16. Samoa
17. Saūda Arābija
18. Šrilanka
19. Sīrija
20. Trinidāda un Tobāgo
21. Tunisija
22. ASV Virdžīnu Salas
23. Jemena

FATF definētās augsta riska jurisdikcijas⁷⁹

1. Bahamas
2. Botsvāna
3. Kambodža
4. Korejas Tautas Demokrātiskā Republika
5. Etiopija
6. Gana
7. Irāna
8. Pakistāna
9. Serbija
10. Šrilanka
11. Sīrija
12. Trinidada un Tobago
13. Tunisija
14. Jemena

Valstu saraksts atbilstoši MK 2017.gada 7. novembra noteikumiem Nr.655 "Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām" (spēkā no 01.01.2018.)

Zemu nodokļu vai beznodokļu valstis un teritorijas ir:

1. Antigva un Barbuda;
2. Amerikas Savienoto Valstu Virdžīnu salas;
3. Bahamu salu Sadraudzība;
4. Bahreinas Valsts;
5. Bruneja Darusalama;
6. Dominikas Sadraudzība;
7. Džibutijas Republika;
8. Ekvadoras Republika;
9. Grenāda;
10. Guama (Amerikas Savienotās Valstis);
11. Jamaika;
12. Jaunkaledonija (Francijas Republika);
13. Jordānijas Hāšimītu Karaliste;
14. Kenijas Republika;
15. Libērijas Republika;
16. Makao (Ķīnas Tautas Republika);
17. Maldīvijas Republika;
18. Santomes un Prinsipi Demokrātiskā Republika;
19. Senpjēra un Mikelona (Francijas Republika);
20. Svētās Helēnas sala (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
21. Taiti (Franču Polinēzija);
22. Tongas Karaliste;
23. Vanuatu Republika;
24. Venecuēlas Republika;
25. Zanzibāras sala (Tanzānijas Apvienotā Republika).

Valstu saraksts atbilstoši MK 2001.gada 26. jūnija noteikumiem Nr.276 "Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām" (spēkā līdz 31.12.2017.)

Zemu nodokļu vai beznodokļu valstis un teritorijas ir:

1. Andoras Ielejas;
2. Angilja (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
3. Antigva un Barbuda;
4. (svītrots ar MK 05.03.2013. noteikumiem Nr.116);
5. Apvienotie Arābu Emirāti;
6. Aruba (Nīderlandes Karaliste);
7. Amerikas Savienoto Valstu Virdžīnu salas;
8. Bahamu salu Sadraudzība;
9. Bahreinas Valsts;
10. Barbadosa;
11. Beliza;
12. Bermudu salas (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
13. Britu Virdžīnu salas;
14. Bruneja Darusalama;
15. Dominikas Sadraudzība;
16. Džērsi (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
17. Džibutijas Republika;
18. Ekvadoras Republika;

⁷⁹ Avots: <http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk>

19. Gērsni (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
20. Gibraltārs (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
21. Grenāda;
22. Guama (Amerikas Savienotās Valstis);
23. Gvatemalas Republika;
24. Honkonga (Sjangana, Ķīnas Tautas Republika);
25. Jamaika;
26. Jaunkaledonija (Francijas Republika);
27. Jordānijas Hāšimītu Karaliste;
28. Kaimanu salas (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
29. (svītrots ar MK 12.01.2010. noteikumiem Nr.22);
30. Katāras Valsts;
31. Kenijas Republika;
- 31.1 Kirasao (Nīderlandes Karaliste);
32. (svītrots ar MK 22.04.2004. noteikumiem Nr.422)
33. Kostarikas Republika;
34. Kuka salas (Jaunzēlande);
35. Kuveitas Valsts;
36. Labuāna (Malaizija);
37. Libānas Republika;
38. Libērijas Republika;
39. Lihtenšteinas Firstiste;
40. (svītrots ar MK 12.01.2010. noteikumiem Nr.22);
41. Makao (Ķīnas Tautas Republika);
42. Maldīvijās Republika;
43. Maurīcijas Republika;
44. Māršala salu Republika;
45. Menas sala (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
46. Monako Firstiste;
47. Montserrata (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
48. Nauru Republika;
49. Niue (Jaunzēlande);
50. Olderne (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
51. Panamas Republika;
52. Samoa Neatkarīgā Valsts;
53. Sanmarīno Republika;
54. (svītrots ar MK 12.01.2010. noteikumiem Nr.22);
55. Santomes un Prinsipi Demokrātiskā Republika;
56. Seišelu Republika;
57. Senpjēra un Mikelona (Francijas Republika);
58. Sentkitsas un Nevisas Federācija;
59. Sentlūsija;
60. Sentvinsenta un Grenadīnas;
- 60.1 Sintmārtena (Nīderlandes Karaliste);
61. Svētās Helēnas sala (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
62. Taiti (Franču Polinēzija);
63. Tērksas un Kaikosas (Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste);
64. Tongas Karaliste;
65. Urugvajās Austrumu Republika;
66. Vanuatu Republika;
67. Venecuēlas Republika;
68. Zanzibāras sala (Tanzānijas Apvienotā Republika).

4. PIELIKUMS

Izmantotie informācijas avoti

Likumi un noteikumi

1. Biedrību un nodibinājumu likums. Latvijas Vēstnesis, 161 (2926), 14.11.2003.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 23, 11.12.2003.
2. Grozījumi Komerclikumā. Priekšlikumu likumprojekta izskatīšanai Saeimā otrajā lasījumā (Nr.1636/Lp9) anotācija.
3. Grozījumi Krimināllikumā Nr.: 6/Lp13. Adrese: [https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/webAll?SearchView&Query=\(%5bNumberTxt%5d=6/Lp13\)&SearchMax=0&SearchOrder=4](https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/webAll?SearchView&Query=(%5bNumberTxt%5d=6/Lp13)&SearchMax=0&SearchOrder=4)
4. Komerclikums, Latvijas Vēstnesis, 158/160 (2069/2071), 04.05.2000.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 11, 01.06.2000.
5. Likums Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru. Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 49, 06.12.1990.; Diena, 3, 01.12.1990.
6. Ministru kabineta noteikumi Nr. 276 Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām. Latvijas Vēstnesis, 101 (2488), 29.06.2001.
7. Ministru kabineta noteikumi Nr. 655 Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām. Latvijas Vēstnesis, 223 (6050), 09.11.2017.
8. Ministru kabineta noteikumi Nr. 779 Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi, Latvijas Vēstnesis, 252 (5570), 28.12.2015.
9. Ministru kabineta noteikumi Nr. 808 Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem. Latvijas Vēstnesis, 160 (3528), 06.10.2006.
10. Ministru kabineta noteikumi Nr.407 Noteikumi par biedrības, nodibinājuma, reliģiskās organizācijas vai tās iestādes iepriekšējā gada darbības pārskata un turpmākās darbības plāna veidlapas paraugu. Latvijas Vēstnesis, 72 (4264), 07.05.2010.
11. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums. Latvijas Vēstnesis, 116 (3900), 30.07.2008.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 16, 28.08.2008.
12. Sabiedriskā labuma organizāciju likums. Latvijas Vēstnesis, 106 (3054), 07.07.2004.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 14, 29.07.2004.

Citi avoti

1. Eiropas Savienības Nevalstisko organizāciju labās prakses piemēri. Adrese: <http://www.sif.gov.lv/nodevumi/nodevumi/3390/Labas-prakses-piemeri-arzemes.pdf>
2. FATF Best Practices on Combating the Abuse of Non-Profit Organisations, Recommendation 8. Adrese: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>
3. FATF Guidance Transparency and beneficial ownership. Adrese: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Guidance-transparency-beneficial-ownership.pdf>
4. FATF High-risk and other monitored jurisdictions. Adrese: <http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk>
5. FATF Methodology for assessing technical compliance with the FATF recommendations and the effectiveness of AML/CFT systems. Adrese: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/FATF%20Methodology%2022%20Feb%202013.pdf>
6. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājas lapā pieejamā informācija. Adrese: <http://www.fktk.lv/lv/mediju-telpa/pazinojumi-masu-informacijas-l/2018/7114-fktk-latvijas-bankas-strauji-atbrivojas-no-riskantajiem-caulas-veidojumiem-atlicis-vien-0-5-ipatsvars-banku-noguldījumos.html>; <http://www.fktk.lv/lv/mediju-telpa/pazinojumi-masu-informacijas-l/2019/7490-peters-putnins-latvijas-banku-jaunie-biznesa-modeli-tagad-tiek-verteti-darbiba.html>
7. Uzņēmumu reģistra mājas lapā pieejamā informācija. Adrese: www.ur.gov.lv.
8. Valsts ieņēmumu dienesta sektoru NILLTF risku novērtējums (2017 – 2018).